

5

The original edition of 1559 in 3rd issue

46

't Begin, Midden en Eynde

Der Zee-Rooveryen van den Alderfamieusten Zee-Roover/

CLAES G. COMPAEN,

Van Ooſtzanen in Kennemer-landt.

VERVATTENDE

Sijn wonderlijcke/ vreemde en Landtsschadelijcke drijf-tochten.

Waer in verthoont wordt, hoe hy met weynigh Schepen de Zee onveyligh ghemaeckt, een ongelooffelijcken Buyt, en groot getal van ſchepen van alle Landen gherooft, en afgeloopen heeſt.

Gedruckt by een Liefhebber van alle Nieuwigheden/ 1659.

my nageven, dat ick de goddeloosheden, de bedriegeryen, 't gewelt doen, Moorderyen, Roven, Branden, en diergelijcke prees, daerom is dit seker geen slecht voorstel te achten so 't yemandt voorstelde en vast daer by bleve, datmen van sodanige dingen niet reppen moest, om dat met deses mans handelinge niet alleen, maer oock de naburen, en verre Bont-genooten so veel schade is aengedaen, en dat dit licht schijnen mocht dat men door dese vertellingen sijn lof ofte roem niet gebreydt had. Ja ick noeme hem in den titule den alderfamieusten Zee-roover, so weynigh tot zyner verheerlijckingh als Numroth een geweldige Iager voor den Heere genoemt wort, niet om zijn goede maer quade Fame die gansch *Europa* overghebreydt, oock in de deelen van *Libien, Mauritamien, Fees, Maroca* langhs de Kusten der Mooren en *Indien* doorgevlogen was, en warelijck het quaet datter uyt soude moghen volghen, midts andere Volckeren (door 't overwegen sijner Successie in de weynige Iaren dat hy roofde) dit lesende hem selven op wecken soude, om dierghelijcke actien mede te beginnen, en daer door ons Land, de Nabueren en Bondt-genoten Landen beschadigen mochten, ja sekerlijck dit soude een sorghvuldigheydt wesen soo wanneer die plaets houden mocht onder de menschen Kinderen, die in korten tijdt alle de Historien, alle de Cronijcken, en voornamelijck Journalen ofte Jaer-tijdt-Boecken (die nochtans voor alle tyden voor het licht der waerheydt, en den wegh tot goede zeden genaemt zijn, selfs by de verstandighste Vorsten en Heeren ghepresen) van boven neder souden werpen, in Lethis poel ofte in den afgront der vergetenheydt, want in de selve vindt men de voornaemste daden van de aldergrootste Monarchen, Keyseren, Koningen, Vorsten, Princen, Graven, Baronnen, Edelen, Onedelen, Burgeren, en Boeren, die meest altemael met Goddeloose, motwillighe, treurige en wonderlijcke Landts-schadelijcke drijf-tochten versien: daer de verlockinghe van verscheyde haestige op-komingen, onrechtvaerdige verkrijgingen van Kroonen, Septhers, Heerschappyen, machten, middelen, Rijckdommen, en met'et weeldrigh bloeyen der Goddeloosten, moetwillighsten en alder-quaetste menschen, sekerlijck noch een andere indruck op 't harte geven sou, nochtans en worden die niet alleen beschreven, uyt grooter voorwetenheydt en welberadentheyt van gheleerde Mannen, maer oock daer over begaeft van veel wijse Vorsten, niet anders wetende ofte sulcks ghedydt, omme de quaden te lasteren en de vromen te prijsen, ja om aen te wijsen en overvloedelijck te vertoonen, niet hoe dat men de quaden navolghen soude maer de goede, en dat men daer in als in een spieghel sien kan, hoe dat oock selfs in desen leven het den goddeloose vergolden wordt, die het oock verwondert waerom dat ick hier niet breeder en handel, desgelijcks in ordre als wel in een Historie vereyscht wordt, moet weten dat het my aen de stof ontbreeckt, en niet minder aen de maet-stock om alles wel te schicken ende te stellen, want soo veel *Compaen* aengaet, die by na van alles een oogh-getuyge gheweest is, die heeft hem van eersten aen seer ingetoghen ghehouden, en by nae niemandt sijne dinghen willen vertellen, dan somwijlen hier ende daer een weynigh aen sijne goede bekenden, en

die

hy vertroude datter so heel veyl niet mede en souden zijn: wanneer hy vermeerckte dat yemant hem ernstelick vraeghde om sulcx te annoteren, ofte dat hy vreesde sy het verhaelde souden op schrijven, so treckt hy zijn woorden binnen, en woude niet meer seggen, ick had langh gehoopt omme te komen tot een waere en volkomender bescheyt van veele saecken, menende dat my niemaende beter helpen konden dan de persoone selfs (te weten *Compaen*) en socht daer om alle gelegentheyt om met hem in gespreck te komen, maer en vorderde niet, heb namaels uyt de mont van een Sardammer *Soeteboom* ghehoordt, dat de selve door vrienden aenhouden belooft was in presentie van de Offecier *Pieter* van *Soutelande*, en de Secretaris *Iacob* de *Graef*, dat hem eenige bysondere dingen by dito *Compaen* in minnelike comunicatie souden verhaelt worden maer sulcx navorschende verstonden gene van de gemelde H.S. dat hy hem niet en vontter gestelder tyt en plaetse, doemen hem socht, hem van andere daer over aengesproken zijnde soude geseght hebben, ick en wil hem niet een duyvel seggen, ey doch soude ick die lieden daer mede aen de galgh helpen, wanneerse oock al meenden te roven gelijk ick gedaen heb, so vielense wel haest in den strop, en souden opgehangen worden, hy verwonderde hem met my van dese blauwe uyt vlucht en doen ick geen meer bekomē konde, dan 't gene de vrient my noch mede deelde, dat hy van langer hant by malkander versamelt had most ick ook roejen met de riemen die my ter handen bestelt waren, seer verstijft zynde met de memorien van dito *Soeteboom*; en voornamelick met de aentekeningen van *Nicolaes a Wassenaer*: die vele dinghen daer van sorghvuldelijck beschreven en in 't licht uyt gegeven heeft, sulcx hy *Compaen* selver verklaerde by gelegentheyt (het dertiende deel van *Wassenaer* door siende) seggende en bekennende datter veel dingen recht en na de waerheyt ghestelt waren oock veele dinghen niet. Want *Compaen* veelmaels zijn tijt verdrijf nemende by eenen *Jan Vechtersz. Smit*, tot Oost-zanen sijn over-Buerman vertelde soo nu en dan dinghen die hy wel lijden mocht datse 't wisten, en buyten twijffel uyt de beste ben. Gemelde *Smit* dede eyndelijck het sijne oock daer toe, en verhaelde noch dit en dat daer by, waer op *Claes Compaen* hem vraeghde wie sulcx ghesegh hadt? antwoorde sulcx wel te weten, maer van wie vraeghde hy wederom van *Nikolaes Wassenaer*, seyde *Ian Vechtersz.* in de Historie van *Europa* aen het dertiende deel, het welcke voor den dagh ghebracht wierd, hy dit siende, besagh oock alles meermalen over, en sprack daer zijn veele saken in die onwaerachtigh en noyt gheschiet zijn maer my verwondert seer hoe de gemelde *Wassenaer* soo veel te weten ghekomen is van mijn handel en doen, 'k en gelove niet dat eenighe van mijne Schepen sulcx hadde konnen overschryven want seyde hy wy hadden van overlangen de Journalen (ofte daght selfs) nevens de andere Boecken buyten Boordt geworpen, niettemin hy mocht wel weten dat soo een geleerde wel-ervaren en nau doorsnuffelden Man, als ghemelde *Wassenaer* was, uyt een ruygh ontwerp een beknoopte beschrijvinge konde maken een werck van een volkomene Historie, met een vloeyende welsprekenheyt, daer zijn ghe-

wisselijck oock in andere talen dinghen aenteyckent die andere Landen betreffen, want so wanneer dinghen diemen in heymelijcke vertrec en spreect, en doet, van de Vogelen door de locht, en over de gantsche werelt worden vervoert, hoe veel te meer dat men aen den dagh, in 't oogh van soo veel menschen, en verscheyden Natien bedrijven, ick heb hier in geene ofte seer weynigh ordre van Jaren konnen houden, en minder van dagen, wanneer nu dit ofte dat geschiet is behalven op sommige plaetsen daer van andere schryvers jaer en dagh aengeteeckent wort, en heb de stucken meest elck op sich selven gehandelt, op dat dat werck niet door malkandren ghehaspelt soude worden, versoecke aen den gunstigen Leser dit van my in 't goede te willen nemen: Wanneer yemant nader bescheyt van 't een ofte 't ander heeft, sullen by gelegentheyt sulcks hier in mede te passe konnen brengen, eyndende dese voor-reden, wil den liefhebber van alle vreemdigheden, en de geene die het lesen mocht, noch hier by doen het geene de meer-ghemelde *Nikolaes a Wassenaer*, tot sijn besluyt stelt, daer hy segh, seght het sullen de geene die hunne rekeninghen de Reders aengaende, oock hare Journalen of Boecken verduystren, in vier ofte in Zee worpen om die te bedecken datse niet gheschreven ofte vertelt worden, tot waerschouwinge ofte aendieninghe zijn, datse daerom niet vry konnen wesen ofte haer gunst stellen, eerstelijcken beklaeght hun hare conscientie, die is de bekener watse bedreven hebben, die hen de meeste ongerustheydt baert, ten anderen hoewel de Schriften verbrandt zijn, so en zijnse niet verborgen voor den ingever sulcker daden, dat is den Duyvel, die de actie niet sal vergeten, ten derden, sy zijn by Godt bekent, die 't sijner tijdt rekenschap des Huysgesints eysschen sal, volgens de Heylige Schrifture.

Nihil occultum quod non revelabitur.

NICOLAES A WASSENAER,
In de Historie der Nederlanden 13 en 14 deel.

Siet sodanigen eynde hebben meest alle Zee-roveren gehadt, siet eens wat straffe dat geoeffent is aen een Fransman, die de Zee onveyligh maeckte, in 't 14 Deel, Pag. 24.

De Veenboer is mede een vermaert Zee-roover en Hollander geweest, dese hadde licentie genomen om op de vrye Neringhe te gaen, maer gheen buyt krijghende die hem verrijcken konden, begaf hem tot Excesseo, en stroopte alles wat hem voor quam, meest hem in de middelandtsche Zee onthoudende, maer hoe ellendigh den loop sijns levens gesloten is, leest het 13 Deel Pag. 30.

En doen den ouden *Dansser* sijn quaet leven (met 'et verliesen van sijn hooft by de Turcken) eyndighde, was Anno 1616. Hy bracht het Hof van den Koningh van Spanje sulcken schrick aen, dat hy het Eylant *Ivis* gebrantschat hebbende, den Koningh van Spanjen advijs dede gheven, wat hy liever wilde, dat hy 't plonderde, of dat hy rantsoen of schattinghe daer van ontfingh, leest 13 Deel. Pag. 30.

Sijn deerlijcken omme-komen kanmen in 't breede lesen by *Willem Litgou*, in sijn 19 Iarige Reyse.

't Begin, Midden en Eynde

Der Zee-Rooveryen

Vanden Alder-Famieuſten Eerſt- Zee-Rover

CLAES COMPAEN.

Compaen van waer, ende waer geſint tot Zee-rooven.

CLaes Gerritſz. Compaen gheboren tot Ooſtzanen in Kennemer-Landt / woonachtigh benoorden de Kerck / is niet een van de minſte Nederlantſche Zee-roovers gheweeſt/ die in ſoo veel Eeuwen als de Hollanderen de Zee bevaren hebben/ noyt ſijns gelijcken heeft gehadt. In 't begin zijner Zee-varen droegh hy hem heel Burgerlijck / ſijnde een opgeſchoten Jonghman/ met blonde hayren/en ſchoon van gedaente / de Vaert oeffenende bedyde wel ſoo op Guinea als elders/ ſoo dat hy om ſijn gelt wel aen te leggen / participieerde in de handel van de Avonturye / die tot dienſt van 't Vaderlandt by de hooge Overheyt aen geleyt was tegens Spanjen/en voornamelijcken teghens de Capers van St. Lucar en Calis / oock Duynkerckers en Ooſtendenaers. Somen ſeyt ſtelde hy daer ſijn meeſte middelen by op/het welcke oogenſchijnelijcke wel ghegaen ſoude hebben / maer de Buyten die ghekreghen wierden / en quamen niet eens tot voordeel van hem ofte van de andere medeſtanders/ maer waren over al by na vry geoordeelt om te laten varen/en ſchoon anders bleeck quam'er evenwel niet van : het welcke hy ſeer euvel op at en niet verdouwen konde. Dan voorſichtigh zijnde (ſo men 't voorſicht noemen magh) hield' zijn voornemen binnen / en verkropte zijn leet/ van meeningh zijnde omme eens ſijn gheleghentheydt uyt te vinden dat hy onder ſchijn van ſelver op ten Vyandt te willen gaen/ hem als-dan ſoude mogen wreken over ſijn eygene Heeren ende Landts-Lieden / of dat hy zijne ſchade ſoude ſoecken te verbeteren / met 'et nemen der Schepen van zijn eygen Vaders-Landt/hier over ſoliciteerden hy om Capiteyn te weſen vande Avonturye/ dat in gewillight wiert / zijne Reeders op ſoeckende die hy ten meeſtendeele vont / het andere wierd' hem toe vertrouwt niet denckende dat hy wat quaets in de ſin had : dus geraecket hy allencxkens met ſijne dinghen ghereedt / kreegh een Schip van hondert laſten/ met 17 ſtucken / en daer by tachtentigh mannen : vertoonde hem ſeer begeerigh te weſen om in de Zee te moghen gaen ende wanneer hy by ghelegentheydt met yemandt in woorden viel / van zijn voor-nemen teghens de Duynkerckers ende andere Spaenſche Schepen / ſeyde hy menighmaelen knickende met zijn hooft. Kom ick maer eens in Zee , ofte : ſoo wanneer ick maer in Zee komen kan , ha , ha , en met deſe halve redenen wiſten de onwetende niet anders te ramen of hy wilde den Vyandt de broeck wacker op neſtelen: maer daer ſchool wat anders in de woorden. Koom ick maer eens in Zee , O jae ! ſoo ick'er maer in koom , ende dierghelijck / waer uyt naemaels wel bleeck dat hy niet anders voor en hadt / dan te doen het gheene datter wel haeſt op ghevolght is : niet-te-min hy hadt zijn Commiſſie van de Hoogh:

Moog: Heeren Staten Generael/ en de Prince van Orangien om uyt te gaen als oprechte Avonturiers doen. 't Schip daer wy voorens van aengeroert hebben was gekocht van de Weduwe van Gerrit Pietersz. van Medenblick, geweest zijnde een Avonturier van de H: Mog: Heeren Staten: dese hadt bekomen op de Spaensche Zee een goeden buyt die hy na 't Vaderlant meende te brenghen/ maer omtrent de Hoofden komende so wiert in der nacht aen hem geboodtschapt dat een van sijn alderbeste Bootsgesellen (Malgom) ghenaemt) in doodts noodt was/ dies hy op stont/ en in 't doncker uyt sijn Cajuyt daer nae toe loopende/ in een van de Luycken van boven neder viel / en hem soo beseerde / dat hy van den val sturf: dies Compaen aen dit Schip quam voor een goede somme / en bleesser acht duysent guldens op te quaet / was gheheeten 't schip Malta, hadt mede in de slagh van Gibralter geweest/ doen Iacob van Heemskerck een groote Victorie bevocht tegens de Spaensche: hoewel het hem sijn leven koste.

Gerrit Pietersz. Avonturier, valt en sterft, dies Schip Compaen koopt.

Nu begont eens tijdt te worden dat Claes Compaen nae Zee soude gaen/ ghereedt zijnde; ghekomen wesende tot Medenblick, daer de Admiraliteyts Heeren doen waren; onder wiens opsicht hy als een goede Capiteyn mede 't Zee ging/ so noodighden hy hun te gast/ om een afscheydts maeltijdt te doen/ en de sop te drincken/ 't welck oock ghedaen wierdt/ vertrouwende dat hy 't wel met de Republijcke ofte het gemeene beste meende: in 't scheyden seyde Kompaen, sy wilden so wel doen en betalen het gene verteert was / wisten wel dat hy al sijn ghereet besteet had/ aen de uytrustinge van 't Schip en sijn toebehooren/ soud' (een goeden buyt gekregen hebbende) dat danckelijcken wederom beloonen/en liever dubbelt betalen/ ja waer het wesen mocht rijckelijck vergelden / de Heeren deden sulcks uyt een goeden imborst/ en daer op gaet hy met veel eerbiedigheyt/en eyndelijcken met een goede voor de windt in de Noorder Oceaen: het eerste dat hem ontmoete/ was een Buys van Egmont op Zee, die hy aen boordt voer / de Buysman vont hy besich achter by de Galgh / daerse ghemeenelijck de masten op leggen/ inkomende/ vraeghden hy terstont na den Stuerman/die quam verbaest met de hoedt in de handt / biddende / dat hy sijn en der sijner leven verschonen wilde/ want meenende dat 'et een Duynkerker was / dan Kompaen sey niet te begeeren dan een Last Haringh / en dat noch voor geldt / het welcke soo ghewilligh na ghekomen wierd' / dat hem de Stuerman daer by noch een Ton souten Visch vereerde / en men handelde Vriendelijcken / doch in plaets van geldt / gaf hy de Buys-man een hand-teecken om de betalinghe tot Hoorn te vinden by de Heeren ter Admiraliteyt van het Noorder Quartier / daer hy mede te vreden was/ niet wetende of hy was een vroom Capiteyn van het Landt/ en hadt den Haringh duer verkocht / ghelijck de selve doen oock seer geldigh was / scheyden met een goede adieu. Als de Haringh-vanghst ghedaen was/ en de Buys-Lieden tot Enckhuysen quamen / gingh de Egmonder nae Hoorn, en versocht van de Heeren ter Admiraliteyt sijn voldoeningh/ vertoonende een Cedeltje van Kompaen haren Capiteyn / soo hy meende/ de Heeren sagen op malkanderen / verseeckerende hun nu dat den Zee-roover niet goets in den sin hadt / gaven tot bescheydt hem aengaende hadden daer voor niet te betalen / wilden gheen geldt gheven voor soo een Schelm / die de ordonnantie der Hoogh: Moog: Heeren Staten niet alleen te buyten gingh / maer oock hem geheel tegens het wel-varen van 't Vaderlandt kanten: hy mocht de schade aen sijn been binden/ en ghelucking reeckenen dat hy'er

Compaen met een Admiraliteyts Buysman in sonderlinge handelingh.

hy'er so af gekomen was/ want so Compaen daer na selver tegens hem getuyghde/ waer hy seven ofte acht daghen later in syn Buys ghekomen/ doen hy ses Schepen op eenen dagh nam/ soud oock al aen den selven danse gemoeten hebben. Wassenaer verhaelt dat Kompaen maer vier dagen in Zee gheweest zijnde/ hy hem verliep teghens syn ordonantie / en nam een schip dat hem niet toebehoorde/ de buyt onder de syne Prerato deylende ; 't welcke hem so groote reputatie onder 't Graeu maeckte/ dat hy by onweder tot Vlissinghen in moest / en van daer terstont vijftigh man meer inne kreegh / waer mede hy weder 't Zee liep/ ende stelde het so aen dat een yeder voor hem bevreest was / jae Spanjaerden / Portugesen / Franschen / Engelschen / en alle Zeevarende Lieden een schrick aen joegh/ en voor hem beefden/ mits de heftighe aenvallen die hy met syn Volck dede/ en alles vernielde wat in de Furie aen-getroffen wierd' / maer in koelen bloede niemant aen den lijve beschadigende. De Zee-roveryen van Compaen vanght aen.

Geduerende de tijt van Klaes Kompaens zee-rooven / heeft hy een groote meenighte van Schepen uyt alle contreyen des Werelts genomen / maer hoe meenigh hondert zeylen by hem verovert zijn / is selfs by hem swaerlijcken te weten (schrijft Wassenaer,) doch hy verklaerde aen de Egmonder Buysman / dat hy meer dan van 350 syn wil hadt gehadt / hy wierp syn Journael van uytgift en ontfangh al vroegh buyten boordt. De Paerden in de Wagen ghestagen zijnde met Kompaen die holden van kant aen/ en hy taste over al toe / nam een Hamburger (die doch groote lorringh-drayers zijn) en verklaerden hem voor een goede Prijse/ en vijf weecken by hem gehadt hebbende/ heefter noch andere mede in 't net gejaeght/ een ander Hamburger komende van St. Ubis, wierd' vermandt : dese meende vry te zijn/ dan hy setter 26 van syn Matrooten op/ die in de Spaensche Zee geraeckt zijnde/ daer me deur gingen/ waren daer over eens geworden / en lieten haer Capiteyns toe kijcken : 't wordt geseght doch heeft by my het meeste gheloof niet/ dat hy een schip vol Amonitie van Oorlogh opsondt/ dat hy meende een goede Prijs te wesen / en vry verklaerd wierdt/ desgelijcks met drie Prijsen onder Zeelandt komende / en verstaende datter soo veel valsche cognoscementen ghemaeckt waren / daerom oorsaeck nam om aen de Kuste van Barbarijen te loopen / om hem selven Meester van de Schepen te maecken / terwijl datmen uyte 't gheene vertelt is / wel verstaen kan/ hy Kompaen in syn uytvaren voorgenomen hadt / hem tot'et Zee-rooven te begeven/ tot wraecke van het leedt dat hem docht aen-ghedaen te wesen; hy nam in korten tijdt/ jae in weynigh maenden een groot ghetal van Schepen soo uyt'et Vaderlandt als elders / soo met ghewelt als met practijcke / Veel Schepen by de Zee-Rover genomen.

Sieuwert Cornelisz van Suerwou , Schipper uyt Water-landt / dese quam met een kostelijck gheladen schip uyt de Condaet / krijghende een grooten storm van drie daghen omtrent de Hoofden / wierd' na het op helderen van het weder / en op klaren van den dagh van Kompaen beooght / die'er met vlijtigh hengelen een wijle in het Canael gehouden hadt / en hem een dagh en nacht nae seylden / eyndelijcken / door dien'er stilte quam soo sette Kompaen syn Boot wel ghemandt en met Musquetten versien / roept hem aen boort en neemt'et Schip in / de Schipper met syn Volck / uyt-ghesondert de Stuer-man ende de jonghen wierdt uyt'et Schip gehaelt / als sy alle wel ghepijnight waren (want hy hun buyten twijffel om veel dinghen te weten sulcks af gedrongen heeft) mostense weder aen boort / ende seylen daer by Sieuwert Korneliz. komende uyt de Condaet genomen.

 helpen

helpen setten/ en hem Kompaen volgen tot in de Haven van Duynkercken (soo Wassenaer verhaelt) daer laghen wel Oorlogh-Schepen voor/ maer sy bleven aen hare Anckers getuyt/ alsse binnen gekomen waren/ verschuylde hem eenen Ian Iacobsz van Suerwou in 't Schip soo bedecktelijcken datse hem niet vinden en konden/ hoe seerse sochten: s'nachts ten elf uren begaf hy hem uyt een schuyl-hoeck/ valt by het Roer neder in de Haven/ breeckt door 't Hy tot op het strant/ gaet voorts na Grevelingen, swemt aldaer des nachts te twaelf uren mede door by den Hoop/ op d'ander zijde van de Stadt/ en languhs de Strandt na Calis alwaer hy in de Corteguarde (nat bevroosen en by nae verkleumt) te drie uren arriveerde/ daer hy hem warmen en droogen mocht/ zijnde den dangs ontsprongen: Hy beklaeghde sijn ongeluck seer/ dat drie Staten Oorlogh-Schepen en een Jacht die haer tot Kalis ontmoete/ hen niet ontset hadden/ soose gemackelijcken hadden konnen doen/ Kompaen was mogelijcken om harent wille ooc in de Haven van Duynkercken gheloopen/ dan weet niet met wat Licentie/ altijdt de Schipper Siewert Corneliß, wierdt in 't Spaensche roofnest in strenger ghevangenisse ghesèt/ by de welcke noch 70 andere ghevanghenen mede quamen/ die metter tijdt vanden Vyandt ingebracht wierden/ soo dat Kompaen van hier elders behalven de Schepen veel buyt kreegh/ dat op de Reeders seer aenkomen most/ doch hy ginger mede deur/ maeckten hem vrolijck met een anders Bancket.

Discretie in 't nemen der Schepen ende wat Natie hy verschoonde.

In 't nemen van de Schepen ghebruyckt hy dese voorsichtigheyt/ dat hy alle Natien metten eersten niet tot Vyanden maken wilde/ sparende de Engelsche en die van Barberyen/ als die van Saphi en Sale, mits altemet onder haer vleugelen te schuylen/ ofte op haer Kusten vry te zijn/ van dese beyde Volckeren/ die hy verschoonde sullen wy nu beginnen wat te seggen. In Yrlant tot St. Klera en daer ontrent quam hy dickwils/ bysonder inden Jare van 1625. al waer hy eens te Lande gingh by den Gouverneur Wilem Hol, en namaels noyt weder om hem te vergasten/ als gheschiede/ maer zijn geselschap liet noyt nae by hem en ontrent hem te staen/ gelijckse by Symon de Dansser de oude/ pleghen/ als hy nu in de Kamer gheleydet wierdt/ omme te slaepen/ die worde van achteren en van vooren met starcke wachten van de sijne beset/ meer dan de slaep-plaets vande machtighste Vorst/ maer in den dagheraet begaf hy hem weder om Scheep/ noyt binnen de twee jaren zijn voet wederom op het Landt stellende/ hy hadde door toelatinghe van den Gouverneur/ eenighe Spaensche Buydt-Goederen (ontrent 16000 Gulden waerdigh) aen Landt ghebracht/ die aldaer verkocht soude worden/ en bequam al eenighe penninghen daer af/ maer terwijlen hy'er lagh quam des Konincks van Enghelandts Schepen die hem dede vertrecken/ en doen was al het ghene buydt dat hy aen Landt hadde/ dit vertoornde hem soo seer dat hy voornam alle de Onderdanen van groot Brittanje aen te tasten en te beroven: ja hy nam op den dagh zijns verloopens seven Enghelsche Schepen die wel rijckelijcke geladen waren/ tien dubbelt zijn schade verwinnende/ ghevraeght zijnde waerom hy sulcx dede? gaf tot antwoort/ dat des Koninex Schepen hem verjaeght/ en dat zijn goedt by den Gouverneur ofte Admirael in onderpant stondt/ daer op hy hen weeg: nae dien tijdt dede hy groote schade onder de Engelsche/ Schotsche en Yrsche Schepen/ al nemende die hy vondt/ het eerste goedt (so uyt andere schrijvers blijckt) dat Kompaen van de Koninck van Enghelandt ghenomen

Vyandschap gekregen met de Engelsche, door Konings last.

nomen was/ hadt hy tot Pleymuyden in gebracht/ want also hy hem veel op de Spaensche Zee onthiel/ desgelijckx ontrent de Strate van Gibralter die de ouden in voorleden tijden de Clommen van Hercurlus plachten te noemen / so had hy van daer genomen eenighe Schepen die van Kandia quamen / geladen met Wijnen / Amandelen en Annys / willende na Hollant / de geroofde Goederen uyt de Schepen / deed' hy in een Pack-Huys brengen/ om aldaer ten diersten verkocht te worden/ een wijltje daer gelegen hebbende / wiert'et de gene bekent gemaeckt die de Goederen ontnomen waren : de Eygenaeren tasten hunne Goederen (sonder schade te lijden) weder aen/en brachtense 't huys met bewilligingh van den Koningh van Enghelant / die doen in de vervolgingh begon voort te varen/en zedert alle vlijt aen wende om de Zeerover/ofte wat men van hem achterhalen konde vast te houden sonder weer te geven/en haestelicken last gaf om hem in alle Havenen op te soecken / gevangen te nemen/en te doen verleren/'t gene daer hem een ander voor wachten moet. 't Geviel dat een Schipper(komende uyt de Middelantsche Zee)tot Pleymuyden in liep/daer de Schipper en de Stuerman van gevangen wierden/want se belast werden met de naem van Kompaen, doch de Stuerman redde hem eerst vry / en daer na den Schipper/als den Koningh bevont dat hy door de loosheyt van Claes Kompaen bedrogen was/ deed' hy eenige Schepen uyt rusten/ die niet de minste waren die hem na joegen/ had hy te bekomen gheweest / sy souden een bitteren gangh met hem gegaen hebben. Komende des Koninckx Schepen in Yrlandt wierd' op alle plaetsen daer de Zeerover goederen hadde de selve prijs ghemaeckt / tot St. Claer en elders/ waer van in 't vervolgh breder. Lydende so de Lex Talionis ofte de Wet der vergheldinghe/ met sulcke maten als ghy uyt meet / sal u weder in gemeten worden/en 't gaet met sodanige Goederen gemeenelijck.

Een Schipper met den naem van Compaen belast.

Lex Talionis (ofte) Wet der vergeldinge.

So 't quam so 't voer, so gewonnen so geronnen.

Die al de Werelt soeckt te berooven / word weder al de Werelt tot een buyt / ghelijck de Sarmaten ofte Schijtische Volckeren Alexander Magnus voorwierpen/ en van den Koningh van Spanjen geseght wort/

Dat hy de gantsche Werelt tot hem te trecken socht,
Daerom van alle Natien ontrocken wiert.

Want waerlijcken Klaes Compaen die hy na alle man beroofde / moet nu lijden/ dat selfs die geene die sijn Vrienden scheenen te wesen hem beroven/ daerom wast gheen wonder dat hy sich selven soo verbaerde / om hem niet meerder in de trou van dit Volck over te gheven / als tot St. Claer gheschiet was / want aen dit staeltje was wel te bespeuren / watse met hem ghedaen souden hebben / indien de gelegentheydt sulcks voor ghewORpen hadt. Als nu Compaen van plaets verseylt en niet wijt van Dublingh aenghekomen was/ quam des Admirael van Yrlants Zoon eens aenboordt omme de Schepen te besichtigen / en de Kapiteyn te besoecken/ sonder te weeten (soo 't wel schijnt) van de onlusten die 'er tusschen den Viceroy van Yrlandt ende Compaen ontstaen was / uyt oorsaecke dat die des Koninghs last volghen moest : als dese nu weder van boort wilde / heeft Compaen ghseydt hy moest in 't Schip blijven / en gaf hem de reden waerom / sond' een Yrsman Francoys ghenaemt/ aen de Stadt-houder van Dublingh, op dat die soude komen om de Jongher Heer te lossen/ teghens eenighe Vitualie ende andere Goederen / die hy aldaer in een Pack-huys hadde legghen/ zijnde omtrent de dertigh duysent

Des Admirael van Yrlants Zoon wedervaren met Compaen.

guldens

gulden waerdich/doch Francois keerde sonder bescheyt wederom/'t geleeck als of sy'er mede te doen wilden hebben / waer door hy noch wel driemalen een Bode af-vaerdighde met dreyghementen dat hy des Admiraels Soon aen de Reede wilde hanghen laten / soose hem niet en losten voor de gemelde goederen/ van 't was dat oude deuntje/ en weer aen niet / daer benevens en kondt hy geen bescheyt verwerven van zijn vryheyt/ op de Havenen daer hy vande voornamste plaetsen nu al af gedreven was/ dies wrockte hem weder op den Milord Depute ofte den Viceroy van Yrlandt om de vectualie die hy op 't hooghste van doen hadt / en hem onthouden wierdt/ heeft endelijcken ende niet teghenstaende zijn gramschap / de Jonghman onbeschadight na Landt toe gesonden / en geseght / ey! wat sal ick met hem om mijn te wreecken over dese ontschuldighe, en wat sal mijn baten zijn doot, siet dese Duyvels en bewegen haer niet eens over hun maeghschap, en souden hem laten hangen, liever dan my het goet te laten volghen, ten was myn niet om 't goet maer meest om de victualie die mijn seer verleghen maeckt; siende datter niet af vallen wilde/ heeft zijn Zeylen op gehaelt/en nam terstont voor de voet op/alle Engelsche/Schotse en Yrsche Schepen/niemandt verschoonende/hen wijsende op 't goedt/dat hy hier en daer in onderpandt ghelaten hadt/so hy seyde / en my verhaelt hebben uyt welcke Schepen hy goede victualie ende andere ververschinghe voor zijn Volck bequaem en niet weynigh buydt / leest hier van Wassenaer 13 deel / Pag. 31.

* De Viceroy van Yrlandt met Compaen zijn vrienden morgen Vyanden.

*De Viceroy van Yerlandt / Milor Depute zijnde de Grave van Staffort boven vermelt/hielt voor en al eer de Koningh zijn last ghesonden had/om Compaen in alle zijne Majesteyts Havenen / desgelijcx zijne Goederen aen te tasten sose die krijghen konden/veel ommeganghs met hem Klaes Kompaen, de welcke hy veel malen op zijn schip vergaste/en buyten alle twijffel had hy'er geen schade van soo dat hy conniventie ofte ooghluyckinge de schepen van de Zee-roovers vryelijcken de Havenen in ende uyt quamen / en dat de Matroosen wanneerse wilden vryelijck aen Landt mochten gaen/om voor gelt alles te koopen / maer als des Koninghs gebodt ghekomen was / en niet langhe daer na des Konings eyghen schepen om hem te vernestelen / en 't gebodt strickteljjcken te doen onder houden buyten twijffel door sware aenschrijvinghe van de Naburige Vorsten / Koninghen Princen/en Landts Standen / die onwettelyck door hem beschadight waren / soo was al de Vrientschap ghedaen/en Kompaen most zijn biesen packen/ want anders souden veel Honden der Hasen doot gheweest zijn, welck nae jaghen hy ontsprongh/seer klaghende over de ontrouw vande gheene diens Vriendtschap hem te vooren onverbreeckelijcken scheen / hoe wel die niet anders dan op ghenoodt ghebouwt was/hy was seer t'onvreden op den Viceroy / desghelijcks op Willem Hol, die zijn goederen prijs ghemaeckt hadde tot St. Kler. (als verhaelt is) jae hy worde de Enghelsche Natie teghen / soo veel de Viceroy aengingh / in het eerste meende hy noch wel weder in met de selve in onderhandelinghe te komen / om oock vryheydt / al kostse wat duer) op de Yrsche Zee boessemen en Havenen te koopen / maer hoe hy het aenleyde klopte aen een dove-mans deur / want de Vriendtschap was heel in de as ghewendt / my is verhaelt van een gheloof-waerdigh Persoon / die seyde van hem selfs ghehoort te hebben / dat Compaen siende dat de beloften van den Viceroy gantsch teghens hem aenliepen / en in plaets van helpen / hem meende te verleyden / voor nam sich selven te wreecken / mette eerste ghelegentheyt

gentheyt die'er voorvallen mocht / nu wasser een Casteel op seeckere Haven in Perlant geleegen/ daer doen ter tijt de Viceroy op was / het welck hy voornam te overrompelen/ om sijn ongeluck te vergheiden/ of wrake te oeffenen / alles tot den aenslagh ghereet zijnde / is met sijn Sloepen ghewapent ende wel ghemant/in alle stilligheyt en in't doncker daer na toe gevaren/nu soo was'et alles aen den Viceroy te vooren ontdeckt die op hem pasten / aenkomende so wierd' het Canon van 't Casteel afgelost/ dat henlieden onverhoets toe quam / siende hoet'er geschapen was / keerden weder te rugh sonder yets wat uyt gherecht te hebben/ ofte sijn verstoort gemoet te mogen koelen/een ofte twee dagen daer na isset gemelde Casteel afgebrandt/ niet wetende waer door/ sommige seyden/gelijck Compaen Verraders onder de sijne/ dat oock de Viceroy ontrouwe persoonen in 't Casteel hadde gehadt/die om gekocht so een vuurtjen aen geleyt mochten hebben ten believe van Compaen: doen de Viceroy voornoemt in Engelant gevangen sat/ en datmen om sijn hals dongh/ gelijck hy oock namaels onthooft is/ seyde Compaen menighmael/ het moeyde hem seer van sijn groote bekende de Onder-Koninck/ sy waren wel eer so menigh uurtjen met malkanderen vrolijck geweest/dese moest nu in de kou sitten daer 't so vermakelijcken niet aflopen soude/ gelijck 't oock weynigh daer na hem suer opbrack / doen hem tot Londen op't Schavot door den Beul met een Bijl het hooft afgehouwen wierdt.

Sijne Vyantschap is met de Engelsche ghebleven tot op 't jonghste van sijn Zee-roven/ sulcks blijckt wel uyt sijn schrijvens van Wybrant Schram, daer hy van meeningh zijnde vier Engelsche Schepen te nemen die ghekomen waren van Guinea rijckelijcken geladen/ doen daer mede een slot van reeckeningh hadde te maken/ en dan voorts na 't Vaderlant te gaen.

Een Engelsche Zee-roover die kostelycke buyt-goederen ghekreghen hadde / lagh aen een seker Eylandt van de Westindien/mogelijcken om noch meerder te bekomen of op te soecken/hier quam Compaen met sijn drie Schepen by/so lagh daer noch ontrent een groot vermaert Zee-rover : dese drie partyen loerden op malkanderen/en hadden den een den anderen gaerne een voordeel af ghesien / voornamelijcken so vlamde Compaen op de Engelsman/ en vreesde dat de andere Zee-roover hem voor komen mocht / dese seylde (mogelijcken uyt beduchten van sijn Vyants voorneem) des nachts wegh. Compaen sulcx vermerckt hebbende seylde hem na/ en het duerde wel een dagh eer hy hem vondt/ voornamelijck daerom vermidts het mistich weder was / daer by komende vertoonde hem terstont vyandt / dies schooten eerst gheweldelijck teghens malkanderen / doen klampte hy'er aen boort/ en na kloeckmoedigen wederstant/ siende de Engelsman datter geen kans was om door te slaen / moest'et Schip overgheven in handen van Kompaen, die eerst op alle dingen goede ordre ghestelt hebbende / in de Engelsche Zee-roover een soo grooten schat bevont / van Goederen/ geldt / Juweelen en anders/ dat hy'er hem selven seer over verwonderde/ sulcks menighmalen daer na by hem verhaelt is/ met'et seggen / ja men vondt in de selve even en oneven/ waer over wel te vermoeden was/dat hy de schat daer van niet waerdeeren konde.

Een Engelsche Zee-rover, met een grooten buyt van Compaen genomen.

Wat sijn vertreck-plaets aengaet die hy tot Sale en Saphi hadde / dit gheschiede om dat die Steden en haren staet seer gheneghen waren om te handelen met de Zee-roovers / en deselve onder haer beschermingh te nemen / om

dat

dat daer door haren handel seer vermeerdert wiert/ tot verkoopinge van sijnen Buyt/ Goederen en Prijsen (schrijft Wassenaer) gebruyckt hy veel Symon de Danser de jonge/ tot Sale, want den eersten goeden buyt die hy kreegh/ verkocht hy aen gemelde Danser, die'er groot profijt mede deed/ nauwlijcx het vierendeel van de waerdye daer voor betalende/ maer hy hadde de stoffe van noode die de selve Danser hem leverde/ de Prijsen die by de Vry-buyters verkocht wierden siet men seer goede koop hen over-setten/ 't is gebeurt dat Compaen een Schip nam/ vijf-en-tachtentigh duysendt gulden waerdigh zijnde/ (so de Schipper seyde) hy liep daer mede nae Sale, vondter Handelaers die gestoolen Goederen op koopen/ wilde daer voor Kruyt/ Loot en Lonten hebben/ de Handelaers merckende dat Compaen de Ammonitie van Oorlogh van nooden had/ hielden die op gelt/ en wildent niet over setten dan met groote avance/ en hy gaf dat rijcke Schip voor vijf duysent guldens/ ontfanghende daer voor van het beste Kruyt dat daer was/ op de Delftsche proef: Desgelijcx gevielt dat hy een Man van St. Malo nam/ uyt de Middelantsche Zee komende/ waerdigh zijnde hondert en dertigh 1000 guldens/ en hoe wel 't hem moeyelijcken was van een so grooten schat voor soo weynigh gelts te scheyden/ nochtans so waren die twee handelingen sijn welvaert/ sonder die niet konnende uyt rechten/ andere Prijsen die hy hier en daer brocht/ verkoft hy tot hooger prijs/ de koop ofte waerdye konnende in wachten/ als hy eenige overwonnen hadde/ die sette hy te Lande/ daer 't hem best gheleghen was/ de Francoisen die hy op 't Schip van St. Malo vont/ stelde hy op een Moors Scheepjen/ dat hy mede af-ghelcopen had/ ende daer mede liepense na 't Vaderlant. Desgelijcx omme sijne Buyt-Goederen te verkoopen binnen Sale, is hem Ian Iansz van Haerlem (na dat hy verarmt was) mede seer dienstigh geweest/ meenig hondert duysent guldens waren aen lant/ en Moortsche ducaten wederom brenghende/ doen hy het contract met hem maeckte/ om sijnen makelaer te zijn/ gaf hy hem duysendt gulens op de handt tot een vereeringe/ en wat hy namaels daer meer by dede/ hier na. Die van Sale houden hen by naest als een Republijcque/ sy hebben den Koninck van Maroco (die Milay Sidan genaemt wiert) in 't laetste vluchten voor de Santo de Stadt geweygert/ de Engelsche Negotianten (ontrent Conpaens zijn aldaer) leverden haer 12 stucken voor alle de Engelsche Slaven die'er waren/ meenigh catyvigh man van de sware dienstbaerheydt verlossende/ de stucken leydense op heure Wallen/ om haer te verdeffenderen. Binnen Sale seght N. a Wassenaer, (wiens woorden in dit verhael veel gebruyckt worden) wert grooter handel gedreven/ dan sijn meeninge is van geroofde Goederen. Den Zee-roover Compaen hem op sijn perdon niet derven vertrouwen/ lagh daer oock voor de Stadt met twee Prijsen/ d'eene was een Engelsman met stuck-Goederen/ d'ander was een van Enckhuyser. Als de Koningh Milay Sidan van Safi tot Maroco weder gekeert was/ soo verstont hy dat de twee Zanten (namelijcken die in 't gebergte woonen) geaccordeert waren om hem weder te bestrijden/ so dat sijn concept van de Alcaide van Sale te gaen bevechten/ te niet liep/ 't gevoelen van de verre-siende was/ dat sulcke dingen by oogh-luyckinge van de Koningin aldaer wel geschieden/ en maecken samblant of sy hen om sulck en diergelijcke stucken seer verstoort hielden/ daerse altemet wel mede te vreden zijn. De Zanten daer van vermelt wordt/ spruytten uytte Allarabien, sy oeffenen hun in den Oorlogh/ houden hun op de straten en Heerbanen/ vallen op de Carouwanen/ plonderen der Lieden

Staet van Sale en haren Koninck Mulai Sidan.

den Goederen/ en slaen hen doot / sy zijn de verwoestinge van 't Landt/ houden hen maniere van wooninge in Tenten gelijck de Tartars/verplaetsen van hier tot daer / onder de selve regeert een Hooft die se Zeck noemen. Doen de Coninck of Keyser van Maroco tot Magadoor was/ quam'er Klaes Compaen mede/ daer hy sijn laetste geroofde Yser verkoft / in 't gesichte van een Conink/ (het Quintael tot 7 Gulden 10 stuyvers) die hem selver spreecken wilde / het welcke oock voor gevallen soude hebben/so sulcx het onweder niet belet en hadde/'t was heel wat vreemts by den Coninck (schrijft Wassenaer) sulcken famieusen Zee-roover te sien/in wiens faveur hy lange te vooren/een vryen pas verleent had/noemende hem Meester van de Zee / en sijnen Vriendt / zijnde by de Mooren een wijse van spreken / ofte eer-woorden die also te gebruycken / waer uyt wel af te nemen is/ dat hy by den Moorschen Koninck hoogh gheacht wierdt. Hy verkocht sijn waren al veel op Magadoor, doch aldermeest van Yser en koper dat hy bequaem. Van sterven des Koninex Mula Sidani is breet te lesen in de Historien van Nicolaes a Wassenaer, Deel 13. Pag. 61.

Ian Ianz. van Harelem was met een vande Hollantsche Zee-rovers / die het breemt aenstelde / en zijn Commissie grossselijcken te buyten ginck / alles nemende wat hy konde achter halen / verschoonende geen van onse Vaderlantsche Schepen / met de welcke hy na Saphi en Sale voer om zijn Roofgoedt te verkopen / daer wierd' hy een Renegados Mamulicos, een verlochend' Christen. en den Rock aengedaen hebbende/ troonde veel andere Christen Slaven om den Rock mede aen te doen tot verlochinge der Salighept die in Christo is/ hy was veel slimmer dan eenighe Turck na het spreeckwoort. Een verlochend Christen, een quaetsten Makumetaen. *Jan Jansz van Haerlems leven en bedrijf.*

Hy troude tot Sale een Vrou zijn eygen Wijf en Kinderen verlatende / die hy tot Haerlem had / wierd' van een kleyn tot grooter / en voorts tot een Admirael ter Zee / daer hem de Koninck van Maroca mede begunstight hadt / met de benefitie van Ankeragie / Pilotagie ende Havengel van Sale, dat een goede Somme Gelts des Jaers heeft mogen op brengen/doen hy eerst kennis met Compaen kreegh/ presenteerde de selve een goet Schip by te setten / hy soude maer binnen komen/ maer de Vos was te schalck/ niet vertrouwende op 't lieffelijcke noodigen van den Leeu / daer so weynigh voet-stappen van weder te rugge quamen/ hy wist hem wel buyten te houden/ daer na is dese Ian sijne saecken so veraechtert / midts de Alcaide van Sale (de Maroocksche Koninck buyten gesloten hebbende) hem de voorige benefitien onthief / en schoon hy sijn best dede om die niet af te staen / was de andere hem te machtigh / een ander jagende is hy t' eenmael uyt geteert / t' quam oock so veel dat zijn voornaemste geselschap als Matthijs Boetel, van hem troch / dies Ian op dat hy niet in groote armoede soude vervallen / Kompaen voor maktelaer begon te dienen/ duysent Guldens op de hant ontfangende(als gheseyt is)daer in hy redelijcken prospireerden/endelijken en op 't scheyden vereerde Kompaen hem een bequaem Schip met 12 gotelingen / daer mede hy met een verloren hoop stract waert in liep/ weynigh redres sijns saecks siende/ en is voorts met hem heel slecht af-geloopen / leest Wassenaer 13 Deel/ Pag. 31 van sijn Historien.

Symon de Danser die men de Jonge noemde / in tegen-stellinge van sijnen Vader de Oude Danser was mede een seer vermaert Zee-rover / en gelijck alle de andere ofte ten meesten deel/een geluckigh begin / maer een ongheluckighen

eynde

eynde bekomen hebben / so heeft dese mede (wanneer 't de Heere verdroot) met syne Fortuyne ghewortselt en onder gelegen/ dese was 'et/ die was 'et die Kompaen in 't eerste veel Buyt-goederen en Schepen af-kocht / wanneer hy onder Sale ten Ancker quam/ maer so goedt koop dat Kompaen nootsakelijcken syne Buyten op een ander venten most/dat so 't schijnt jalousie onder hem en Danser veroorsaeckte/ en eyndelijcken uytbracht tot openbare Vyantschap/mits d' een oock misgunde de groote buyten die de andere bragt / hier over leydet Symon de Danser met noch een vermaert Zeerover daer op toe/ om hem met syn groote schat te overweldigen so op 't onversiens ofte anders / Kompaen gingh van Sale na Zee / bequam wel haest eenen buyt/ en heymelijcke kontschap vane 't voornemen op hem aen geleyt / komende voor Sale weder ten Ancker / voer aen Dansers Boort / ende gingh / eerse het desseyn in het werck konden stellen hem vergasten/ hy toonde sich heel vriendelijcken en wiert onder veel dingen van heure geleghentheyt vertelt/ hoedanich datse 't hadden in heure Zee-rooveryen : alsoo nu een goede en vrolijcke maeltijt ghehouden hadden / mosten de de Vrienden hem dien dagh weder by komen/en in syn Schip de maeltijt doen/ de Danser met syn macker quamen sonder eenigh ergh waen en waren vrolijck / nae eerlijck onthael seyde Kompaen tegens hen/ so hy nu wilde mostense bijde syn gevangenen blijven / want hy verstaen had datse van meening waren hem syn Buyt / Schip en goedt af handich te maecken / doch gaf hen een van twee te keur / of hem terstont beyde hunne Schepen in handen over te leveren/ of binnen vier-en-twintigh uren gereedtschap te maecken om te slaen / en als vrome Capiteynen het hare beschermen/ dit onverwaghte voorstel klonck hun heel vreemt in de ooren / dan niet te min koosen endelijcken alsoo het anders niet wesen mocht als van twee quaden 't beste te kiesen, liever te willen daer voor kampen/ dan so plotselijcken hare Schepen over te geven/ voeren na boort en maeckten alles tot slaen vaerdigh/ de tijt verloopen zijnde quam hem Compaen by/en brachten sulcke Cannonspelen onder/ dat de eene hem over gaf/en Symon de Danser ontsliptent/ die mochtet heugen.

Van den buyt des Beyrs de koop gemaeckt te hebben eer hy gevanghen was.

Compaen heeft tot syn gebruyck veel Schepen ghehadt / op 't hooghste is hy seven starck gheweest/ maer hier de macht te groot zijnde om alle dien ongheregelden hoop te beheeren / daer benevens het oploopen van victualie en ververschinge te swaer/ dat niet aller weghen noodruft te krijgen was/ soo heeft hy 'er altemet een altemet twee vermindert/ somtijts de Buyten oock te schaers vallende : de Schepen die hy te veel hadde/heeft hy doen verkopen/en de beste Matrosen op de andere verdeelt/somwijlen ginghense selver met de Schepen en de Buyt deur/ als hy 't Oostindische Schip aenviel/ was hy drie Schepen starck / hy soude 't selve niet gedaen hebben / ten waer de schipper ghesegt hadt / dat hy een Guinees Vaerder was (staet te letten dat Kompaen lange op Guinea ghevaren hebbende/ wel wist wat de selve waren) ten waer hem niet onbekent gheweest/dat sulcke groote Schepen na Indien gaende/drie ofte vier hondert mannen starck zijn.

De seer gevaerlijcken staet van den Zeerover.

De Staet van dese Zee-roover en syne met ghesellen / was seer dangureus noyt haer in gerustheyt vindende/soo veel hem selfs ofte syn Persoon aenging: in der nacht als hy hem te slapen leyde / hadde hy syn bloot ghewer met eenige

geladen

geladen Pistolen by sich/hem altijt vruchtende/dat zijn Boots-volck hem overvallen souden om sijn so grooten schat/daerom hy oock niet sonder groote redenen daer toe te hebben tot een Egmonder Visscher seer wel seyde ghy klaegt; van u ongemack, en ick heb meenighmael voor een uur twee of drie slapens datse op mijn pasten groot gelt gegeven, en in gestadige sorge moeten zijn, niet alleen veranderen, maer oock voor mijn eygen Volck, en nochtans betrouwde hy op eenige van de sijne/dat hy sijn leven t'eenemael in hunne handen gaf/ die hy gestadigh met gaven onderhouden most/ evenwel moest hy in gheduerige sorghe staen; de groote Koningen daer in gelijck zijnde/ die in haer Hoven altoos Ravalsjax hebben/ die op haer verderf passen/en waerlijcken so segt Iob seer wel/ dattet getal der jaren verborgen is voor de Goddeloosen/want seght hy/alles watse hooren doet hem verschricken/en so het ook vrede waer/ sy souden oock vreesen als den verderver komt. Exempelen daer van zijnder genoeg/ siet eens aen de vluchtende Cain/ de anghstvallighe Dionisius, en den Pluym-strijcker Damocles, waer van de Poeet Horatius aldus seght:

Noch Siciliaender spijsen
Sullen hem sijn vreught doen rijsen/
Noch de Lier haer soet geluyt:
Noch der Vogelen gefluyt/
Stellen het gemoedt te vreden/
Aen die Man vol quade zeden/
Die op 't hooft siet hangen klaer/
't Bloot Swaert aen een Paerden haer.

Niet-te-min soo veel 't meeste deel van Kompaens Volck aen gingh / dat was altijt beducht/ dat yemant van de Troepen met eenige complotteren souden/en hem om den hals te brengen/dan soude haer geselschap te niet loopen/en sy aende Wal moeten/ niemandt sulcken experiteydt hebbende om den ongheregelden hoop by een te houden / 't welck den bant van dese Sinoode der Zee-rooveren was/en so vast knoopte/datse tot den eynde toe onder Kompaens haer Capiteyns gebiedt bleven/ en na verloop datse gescheyden waren / noch wenschten onder sulken een te dienen/die de Rooversche ordre so wel onderhield' als hy/ mits yeder sijn portie die hem van den buyt toe quam datelijcken te gheven: en nadien hy een yeder wel betaelde/wilde oock gevreest zijn/ gelijck de Grave van Mansvelt sijn autoriteyt maintineerde/ als hy voor sijn Soldaten gelt hadde om te betalen/ dies Kompaens Soldaten hem oock mosten ghehoorsamen/ die het niet en deden moesten de Sabel verwachten/gelijck als eenige wederspannighe gheburde. Om nu een voorbeelt te stellen van 't ghevaer daer in hy onder zijn eygen Volck was/ so is't gebeurt dat hy eens op de Spaensche Zee een Schip bequam/ gheladen met twee hondert Pijpen secte Wijn/ en ontrent twee hondert Kisten suycker/ hier over en was Kompaen so seer niet verheught/of hy vreesde voor het quaet datter by na volghde / meynende nae het oude spreeck-woordt/ de Wolf by de ooren ghevat te hebben, die hy niet los laten kond/ en met groot perijckel vast houden moest / want de Matrosen / de gantsch ongheregelden hoop / begaven hen/ soo haest het Schip over mant / en alles in ordre ghestelt was/ totten lieffelijcken dranck/ en dat wel dick ghesuyckert / droncken hen tot op de midder-nacht vol en dol; eenighe voornaemste van de selve zijnde Officieren vande Compagnie / die langhe teghens Kompaen een weersin op-

Een Wijnprijs brenght C. Compaen in lijfs gevaer, door muytineren van syn Volck.

gevat hadden/die hem ſochten by dees of gene gelegentheyt van kant te helpen ofte te verſchoppen/ wijders hen Meeſters van de Buyt te maken/namen deſe tijt waer / terwijl Compaen vol ſorge en bekommerniſſe in de Cajuyt vertrocken was / leggende op een banck met gheweer onder en neffens hem : ſy ſpraken tegens hunne meeſte gunſt-genooten dat nu de beſte gelegentheyt was om het volck op hen zijde te krijgen / de Kapiteyn gevangen te nemen / en den buyt wegh te voeren/ tegens de andere ſeydenſe al te lange onder eens mans geſagh geweeſt te zijn / dat ſijn regeringe tot wreetheyt begon te ſtrecken / dat hy niet ſocht dan hem ſelven te verrijcken en hun alle mael kael en beroyt te houden/ vol behoeftigheyt blijvende/ſy wilden ſoeter met hen handelen/en voordeel doen waer 't mogelijcken was: hier mede verweckten ſe een groot gerucht / veel daer onder zijnde/ die weynich wiſten wat'et beduyden / ſy liepen wel ghewapent na de Cajuyt om Kompaen haer Capiteyn gevanghen te nemen ofte van kant te helpen/ wierden gevolght van een hoop rauwe droncken en onbeſuyſde gaſten / hy dit hoorende ſteegh over eynde/ en terſtont beſet zijnde van drie Hoofden van 't ſpel / vraegde watſe begeerden ? daer op Henderick de Hooghboots-man dergelijken antwoort gaf/ wy begeeren dat ghy af leggen ſult u Capiteyns geſach/ en een van ons in u plaetſe laten treden/ want wy en 't ander Volck niet langer onder u gebiedt willen ſtaen / doen rees hy op van de banck en riep overluydt/ of ſijn Volck ſulcx begeerdē? terſtont waſſer een geroep/ wy willen met de Kapitein/leven ende ſtervē en met dit ſeggen ontviel de moet der aenſlagers/en Kompaen ſijn geweer op gevat hebbende / zijnde al bereets gheaſſiſteert met eenigh Volck / dreef hun de Cajuyt uyt tot onder het Verdeck/ alwaer dat vier Perſoonen doot bleven/ en voorts met'et knevelen en ghevanghen nemen der voornaemſte Belhamers wierd de onruſt geſtilt / 't Volck heeft Kompaen op nieu alle trou en byſtant belooft/die niet tegenſtaende het groot gevaer geleden vande gheene die hy te vooren ſeer beminde/ſocht gheen wraek des doots daer over te nemen/ maer alleen hen in boejens vaſt te ſluyten / tot dat hy die op bequame gelegentheyt konde doen landen / ghelijck hy deed d'eenen hier en d'ander daer / op datſe niet weder met malkander wat quaets tegens hem berocktenen ſouden: de Hooghbootſman hield' hy langhſt by ſich / liet hem endelijcken met een vereeringe met veel Ducaten mede aen Lant ſetten / met'et welcke hy niet alleen veel onheyl weerde / maer oock des te meerder geſach bequam.

Compaens ordre ſonder ordre, en wedervaren in hongers-noodt.

In ordre van leven ſo veel het eten en drincken aengingh ſegt Waſſenaer was goet reglement/dan wy moeten weten datter ſomwijlen de ſpijſe grotelijcx ontbrack/ en veele honger lijden moſte/gelijck hem ſelver oock dickwijls gebeurde / mits ſy hun over al niet van eetwaren konden verſien/ want hy heeft getuygt / dat'et gebreck wel ſoo groot is gheweeſt op ſijn Schepen / dat men lichtelijcken een man om een buyck vol eten doot gheſlagen had / deſgelijcx heeft hy wel verhaelt dat hy op een ſekeren tijdt / een Jacht Schip om een Ton Arweten twee of drie/ gaf / als hem yemant daer over aenſprack / dat het een te ongelijcken handel was/ſo weynig Arweten voor een Schip te ontfangen/ſeyde hy het ſelve noch voor geen quade wiſſelinge te houden/ want mocht het Jacht wel maer de Arweten niet ontberen / het bleeck genoeg dat hun des lijfs noodruft meenigmael ontbrack/ datſe door Hongers noot een Lant-tocht moſten doen/ en reſolutie ghenomen wierdt / diemen anderſints om groote Rijckdommen niet en

ſouden

ſouden aengaen/ want om Victualie te verkryghen / ſocht hy veeler Menſchen leven/ja ſyn ſelfs levens gevaer te ſtellen(de Honger een ſcharp ſwaert zijnde)ſy quamen ontrent een plaets daer de Spangiaerden(dunkt my) meeſter waren/en een goede Frontier hadde / wel van eetwaren en ander lyfbehoeften verſien/ (doch my is de naem dier Plaetſe noyt bekent gemaeckt) hier voer hy met een goet getal van Volck om een Lant-tocht te doen / of hy mogelijcken Meeſter daer van worden mocht/ ofte eenigh Volck achter laten / tot verlichtinghe van de koſt/ ſommen ſeght dat oock ſyn meeninghe was / eerſe het Landt konden bekomen liepen teghens ſtrant eenighe baeninghe aen / 't welck eenigh ongheleghentheydt veroorſaeckte / moſten de Booten aen het Ancker laten legghen / en door het Water baden/ en oock ſwemmen / hen Kruyt / Loot en Lonten ſoo veel bewarende voor vocht als het immers moghelijcken was : en op de Wal zijnde wierdenſe in ordre gheſtelt / in Troepen verdeelt ende voort ghelept / die vande vaſtigheyt hadden dit al vernomen / en alles vaerdigh gemaeckt / ſchietende ſo geweldigh / dat'er veel ter neder raeckten/dat de ſlaghorde verdeelt/ en de couragie vernietight wierd'/ ſy hadden gheen Canon mede / en dies te minder verſien om d'een of d'ander hooghte (dieſe op werpen konden) te verdedighen/ daer op vielen oock de Vyanden uyt / geaſſiſteer met 't Geſchut van 't Fort / en dreven hun na Zee/ daer 't oock een haſart was om daer door en aen de Booten te geraecken/veel ſneuvelder op 't Lant/eenige verdroncken in de Zee / en minder dan de helft quamen behouden in de Booten. Kompaen was een kloeck Swemmer / en by nae de laetſte int vluchten/de Tamboer zyn Trommel noch behouden hebbende/ wiſt gheen raet om over 't water te komen/ſy bonden hem daer op / en wierd' door des Capiteyns kloeckheyt voort getrocken en behouden / anderſings hadde mede het leven verlooren / ghelyck ſelfs oock aen veele Officieren gheſchieden. Men ſeydt dat Kompaen verhaelt heeft / dat hy ſwemmende over een van de Officieren / die al op de grondt verdroncken lagh / en door de helderheydt des waters klaerlyck ghesien konde worden / noch bekooringh kreegh omme nae hem te duycken / en den Vingher af te ſnijden daer hy een Gouden Ringh met een uyt-nemende gheſteente aen had / oft waer is of niet : wederom aen boordt ghekomen zijnde/ bevondt hy aen zijn Volck die ghemiſt wierden/ dat et geen kleyn ghetal en was / nochtans heeft hy (ſoo men ſeydt) dickwyls vertelt / dat de ſomme van het verlies noch te weynigh was/ by het ghene dat wel van nooden had gheweeſt om wat meerder verlichtinge in de koſt te krijgen. Sy hadden/ſchrijft de meer-ghemelde Waſſenaer, oock meenighmael veeler dingen ghebreck / voor een volle Vier-landts Garen / gavenſe een halve Piſtolet/en andere kleyne Hollantſche nootdruften moſtenſe dubbelt betalen. Het dobbelen en ſpelen was ſonder maet/ende hadde noyt eynde : op de Kuſt wiert des daeghs gehandelt / en des nachts gedobbelt / jae dickwils hondert Perſonen van het Landt waren op een nacht aen boort / alle Goddeloosheydt / Boererije en onreynigheydt bedrijvende / ja wierter ghehanthaeft. De Enghelſche die op den buyt loopen/ hebben een bequamer ſtijl / die voeren gemeenelijck een Voor-leſer mede / en als die ſijn voorleſinge gedaen heeft/ bidt hy ghemeenelijck om een goeden buyt/en die bekomen zijnde / dancken ſy den Heere / ſoo dat hy heur noch een glimp van een verkeerde devotie is/ het gebeurt oock dat ſoo wel de Voor-leſer als de Capiteyn aen een Galge gheraekt/maer dit Volk hield in 't bidden noch in't voor-leſen eenige ordre : 't was

Ongeregeltheyt in handel en wandel, in zeden en in Gods-dienſt.

van den Dageraet tot inden avont-stont / niet dan van vloecken en sweren datmen hoorde / daer wiert geen mentie van eenigh goet ghedaen / so datet een heylose vergaderinge van menschen scheen te zijn. Klaes Compaen heeft menichmael verhaelt / dat de eerste twee jaren hy Testamenten / Gebede-boecken en Psalmen hadt ghebruyckt / daer en boven noch boeyen en banden om de misdadige te kastijden / maer dat 'et daer na so seer in 't wild liep / (sonder eenige verbeteringe te verwachten) dat hy Testamenten / Gebeden en Psalmboecken / nevens boeyens banden en al (op zijn Scheeps geseght) buyten Scheeps-boort bruyden / en liet 'et so heenen loopen. Ja men verhaelt dat 'et eens gebeurt soude zijn datter twee in zijn Schip beneden in het Ruym aen 't vechten waren / (gelijckse meest alle dagen vochten) en dat hy daer in 't midden liep / daer van hy de eene de rest gaf / dat hy zedert die tijt in stelde met zijn brede en heylose Raet soo wanneer twee of meer Persoonen teghens malkanderen vochten / de selve so lange mosten kampen / tot datter een van beyde op de rugge lagh / de Gequetste most terstont aen den Chirurgijn voor zijn wonden hondert Guldens betalen / eermen hem verbinden mocht! en om dat de twee of meer vechtende malkander niet ontlopen souden / wiert 'er inder yl van 't Boosvolck of van de Soldaten een ringh om gemaeckt / waeromse eer door 't scherp te lopen hadden / dan daer door te komen / het welcke so hy by veel Lieden verhaelt soude hebben / sulk een schrick en afkeer van slaen by de zijne wrocht / datse daer na weynig of niet aen 't vechten dorsten komen: hebbende zedert meer vrede onder den anderen als van te vooren het welcke niet te min een heylose remedie was / zijn loosheyt en ghedurighe practijcken aengheleydt om met weynigh moeyten / en dat onder schijn van vrienschap de Schepen te bekomen is groot gheweest / en heeft menigh Schipper besuren moeten / met verlies van Schip en Goet sonder slagh ofte stoot / hoewel hy hem selven als een Krijghsman betoonde daer het de noot bevorderde / want als Wassenaer schrijft / en alrede verhaelt is / dat hy het soo aen stelde dat een yder voor hem bevreest was / ja Spangiaerden / Portugijsen / Fransen en Engelschen / en alle Zee-varende Lieden een schrick aenjaeghde / die voor hem beefden / mits de hestighe aenvallen dien hy met zijn Volck dede / en alles vernielde wat in de furie aenghetroffen wierd' / maer in koelen bloede niemant aen 't lijf beschadighde / van dese twee dingen sullen wy vervolghens nu eenighe vertellinghe doen soo veel als my bekent is. 't Schip de Omval van Hoorn daer Schipper op was Evert Cornelisz. van Barckhout, lagh aen Ysle de Maio om Sout te laden / by desen quam Klaes Compaen, die met de Schipper een Vriendelijcke omgangh hield' / deelden malkander het eene en het ander mede / vergasten oock onder een / het was al Vriendt. Compaen had eens hun dryen te gast / wisten niet dat hy een Zee-roover maer meenden dat hy een Staten Capiteyn was / dies vertrouwden alles goedts / maer in het eynde seyde Compaen, wat dunckt u / soo ick u alle drie hier ghevangen hield' / en my meester van uwe Schepen maeckte? ghy weet wel nu in mijn macht te zijn / de Schippers hoe wel verset van sulcke woorden hielden 't voor boert / en seyden sulcks niet van hem vertrouwden / dat hy het soude willen doen / zy en konden soo se dochten daer over niet bevreest zijn / waren Landts-lieden en die het met de ghemeene saecken wel meenden / keerden voort in een ander praetje / scheyden doen eyndelijcken met vrolickheydt en Vriendelijcke woorden van malkanderen / middeler wijlen datse daer laghen quam'er

Heylose remedie tegen 't vechten.

Twee onderscheyde conditien in Zee-roven.

Het Schip den Omval by Compaen listelick de Eygenaer ontnomen aen Ysle de May.

quam'er een Fransman van onder de Lienie Equinoctialis, die mits hy syn meeste Volck verloren hadde/ te swack was om 't Schip te regieren/ en gaf sulcks aen Compaen te kennen/ die haer over nam/ niet-te-min vreesende syn eyghen Vyant in dien Boessem te queecken/ (gelijck de Boerman een seecker Slanghe ghedaen hadt); socht hem met goede middelen weder quijt te worden/ en nam voor met hulpe van de Fransen een van de Schepen af te loopen/ dan soude hy de Fransman op het Jacht setten/ en met alle noodtdruft wel versien/ om syn heyl te versoecken/ hier op wiert gelegentheyt van Wint en Stroom verwacht/ en de Boot met eenighe Matrosen uytgeset/ die om de minste achterdocht te geven/ eerst aen Landt voeren om de ghelegentheydt van 't Volck te verspieden/ welcke in Sout-pannen waren om Sout te kruyen; by hen komende seyden

den datse honger hadden/ dan kreghen tot bescheyt datter gheen lijftocht meer mede genomen was/ dan totten nootdruft van dien dagh voor de Arbeyts-Lieden/ gingen doen wederom na de Boot/ en voeren Strandt langhs/ daerse niet gesien konden worden/ by de gene die Sout te kruyen hadde/ staken doen voorts recht op den Omval van Hoorn aen/ die op 't Ancker lagh/ en hieuwen syn veroy-tou aen stucken/ settender de Zeylen by/ en gingen regel-recht op Compaens Schip aen/ die het blydelijcken verwachten: dan het bracht wel haest een naer toesien by Schipper Evert en de sijne/ want so haest hy op sagh/ en vermerckte datter de Zeylen by stonden/ en 't Schip door-gingh/ riep hy tegens sijn Volck. Daer ben ick mijn Schip quijt: bevont het ernst gheweest te zijn/ 't ghene hy ghemeynt hadde uyt scherffe was/ mande de Boot af/ en repte hem na Compaens

paens Boordt / daer hy quam en den Zee-roover toesprack / en hem vraeghde / waerom hy sulcks gedaen hadt dewijlse vrienden waren? hy seyde het Schip van noode te hebeen; Schipper Evert weder/dat sulcks niet recht was/ en hy 't sijn niet missen mocht/ men had so niet met malkanderen te handelen/ wist wel dat'et hem niet toe quam/ 't welcke Kompaen toestonde/ maer moest het hebben dat in't Vaderlandt komende betalen/ of wederom behandighen/ hy haddet nu soo in 't lief te nemen / daer was niet om te doen anders dan om gedult te hebben/ en de tijt in te wachten/ hy wilde met'et selve sijn heyl versoecken / sou by gelegentheyt alles danckelijcken vergelden/ de Heer had'et nu van node/ en soo voorts/ het was dan wel ofte qualijck. Schipper Evert Cornelisz. moest sijn Schip missen/ en hoe hy klaeghde / dat hem daer door alle middelen benomen wierdt om Vrouw en kinderen te onderhouden / 't golt niet/ 't schip moest hy daer laten/ siende dat hy sonder troost vertrecken moest / versocht oock reysgelt om weder t' huys te komen/ seggende/ ghy beneemt ons alles/ en laet niet over blijven/ ten minsten geeft ons Reysgelt om na het Vaderlandt te komen; waer door hem Kompaen een vereeringe gaf van 50 Ducaten / is alsoo met sijn Volck in de andere Schepen na 't Vaderlandt ghetrocken / daer hem te laste gheleydt werdt/ dat hy het Schip aen Kompaen verkoft/ en gelt daer op ghenoten hadt; doch de waerheydt wierdt namaels wel bevonden: en hy weder op den Omval Schipper ghemaeckt/ nae dat Compaen daer mede in 't Vlie ghekomen was/ heeft namaels (so hy my verklaert heeft) met'et selve meer dan 90000 Guldens gewonnen. Den Omval genaemt/ en in 't laetst gevoerdt by een ander / is omgevallen en met'et Volck vergaen/ in de Golf van Venetien. Compaen vereerde sijn Jacht aen de Fransman als hy 't ghenomen Schip daer uyt versien hadt/ dan in 't eynde was 't de Fransman niet ghenoegh / maer wilde part en deel noch hebben in 't ghenomen Schip/ dies hy Compaen dreyghde dat hy daerom met hem een kansje leggen wil/ doch hy en wist de Fransman daer van niet te wille/ soo dat geen kanse siende elck sijnen wegh gingh. Compaen heeft met den Omval (die seer wel seyde) een meenighte van Schepen genomen / en is by hem gebleven tot sijn wederkomste na huys.

En schip by Yrlandt met list berooft..

In 't vertrecken van sijn ghewoonelijcke Havenen van Yrlandt, moest niet te min eer hy over stecken konde na de Barbarische Kust / 't sy nae Sale ofte Saphie, hem noodtsakelijcken eerstmael ververschen van kost en dranck/ want men sijnen noodtdruften tot Dublingh en elders onthouden hadden/ dies sijnen wegh achter Yrlant om nemende/ loopt daer in een boessem / en vinter een nieu schip leggen/eerst uyt Hollandt gevoert zijnde/daer hy by ten Ancker setten; tusschen hem ende de andere Schipper waren alle tekenen van vrientschap / en hielden minnelijcke t'samen-spraeck/ op dat Schip lagen twee nieuwe/ en heel schoone Metalen Stucken / die de Schipper voor sijn eygen lust gekocht hadde / dese woude Kompaen hem gaerne voor geldt af gehandelt hebben / maer en wildese niet missen/ hoe veel Gelts datter voor geboden wiert / de Matrosen van d'een en d'ander scheepen voeren na Landt / en in een Herbergh maecktense hun vrolijck/ Kompaen hebbende voor ghenomen van de Stucken en eenigh ander goet dat hem van noode was meester te worden / onderrechten sijn Volck / datse de Matroosen van het nieuwe Schip/ met ten dronck souden sien op te vullen/ en so tydelijcken als het wesen mocht/ hem steels-wijs weder te rugh begeven/ om sijn desseyn beter uyt te voeren/ ghelijck gheschiede / middeler-wijlen hielden de

den de Zee-roovers hare Booten vaerdigh/maeckten stilletjes de andere Boot ongereet/voeren aen 't nieuwe Schip/so oock van Compaen gedaen was/klimmen binnen boordt/ jaghen het weynich Volck datter was nae beneden/ setten der wat zeyls by/ loopen nae Zee toe/ en namen uyt'et Schip alles watse meest van nooden hadden met de stucken / welck al beschickt was / eer de andere (die sulcx gewaer wierden) daer by konden komen/ dit gedaen zijnde en gelter gheen disputeren noch met woorden / noch met gewelt kondense niet uyt rechten / hy was hen te machtigh en moesten hunne Goederen missen / behoudende het Schip en de meeste voorraet / het welcke sy noch seeckerlijcken voor een groot geluck te houden hadden/ de wijle het vele anderen met Schip en Goet mosten besueren.

Auke Douwes, van Vrieslandt ghebruyckte groote voorsichtigheyt / om door Compaens schalckheydt en listigh fluyten/ Schip en Goedt niet te verliesen/ hy hadde een Schip met 4 Gotelingen en niet weynich Volck versien / dese quam voor Sale by de Rede/ even datter Kompaen van de Engelsche Kust mede gekomen was / die terstondt als een Leeuw op het aes / op de Buyt loerde / ende de selve gaerne in sijn klauwen hadt / maer als hy vermerckte dat het been te hart was om aen te knagen / heeft hy sijn oude list op een nieuw in het werck beginnen te stellen / versocht daeromme door een Boode / dat Auke aen sijn Boort soude komen om hem te besoecken/ en sijn gast te wesen / meenende als dan de rol sijner bedriegerije te spelen/maer de Schipper dien Vos wel kennende heeft de Boode geantwoort/dat hy niet van sin was sijn Schip te verlaten / hadt Compaen wat te segghen/hy moch selver by hem komen; als nu de Zee-Rover de tijdinge te rugge gebracht wierdt / soo seyde hy: Immers is een Schelm niet vertrouwt. *Auke Douwes behoet sich voor Compaens listigheyt.*

Dat was oock sekerlijcken waer aen hem bevonden / want de meeste hoop van de Zee-lieden/was het nu al bekent geworden / wat hy in sulke gelegentheyt doen soude/ ende soo veel malen gedaen hadt; daer hem de Leeuwen huyt te kort quam daer voeghde hy het Vosse-vel by/ en nam soo veel rijck geladen Schepen met weynigh of sonder veel moeyten/dit houtjen wierdt over gehaelt doe men wist wat hy met sulcke vriendtschap voor hadt.

De moedigheyt in 't slaen/wanneer 't gelegen quam/ ontbrack hem niet / alleen 't onbreeckt ons daer veel van te seggen/ terwijlen de memorien niet voor den dagh gekomen zijn: van zijn voorval mette jonge Dansler is verhaelt/tegens Kolaert viel een hart gevecht/ want de slagh was hevigh/ doch ons onbrekende de particulariteyten/sullen alleene die in't kort hier by verhalen. Kompaen hoewel hy hem tegens sijn eygen Vaderlant gekant had/in plaets van sijn Commissie te voldoen teghen de Spanjaerts en Duynkerckers, die bleef niet-te-min een gedurige Vyandt van de Spanjaerts / oorsaeck dat hyse alle nam die hy krijgen konde / en dat desgelijcks de Spaensche hem met alle moogelijckheydt onder hun gewelt sochten te krijgen. Nu so was den Admirael Kolaert een goet Zee hielt/dienende de Admiraliteyt van Sivielien, of die doen ter tijt tot St. Lucas resideerde/ gelijck namaels ghetransporteert is van daer tot Duynkerken, veel schade onder de Hollanders doende / tot dat hem eyndelijcken de moedighe Zeeuwen hem overmanden / genoegsaem van de sijne verlaten zijnde : Kompaen hieldt hem dicht aen de Spaensche Kust / dat aen Kolaert verkondtschapt wierdt / sijn macht ende waer hy lagh te hengelen / om een buyt te krijgen/ *Slagh tegens Kollaert en de andere Spaensche Schepen.*

gen / dies hy met vier kloecke Oorlogh-Schepen daer na toe trock wel gemant met Volck / ende ghedient van een goede wint / daer mede hy de Zee-roover tegens de Wal aen besette / soo dat't wel haest vreesselijck op een vechten gingh / het scheen in 't eerste of hy 't quaet genoegh had / maer in soo hooghen noot wetende watter op loopen soude als hy overmeestert wierdt / weerde hy hem met zijn Volck als Leeuwen / ende maeckten een ruymbaen datser door sloegen / ende soo daer behouden af quamen / dese slach roert hy aen in de Brief van Wybrant Schram. Uyt welke woorden genoeghsaem te bespeuren is / dat'et daer lustich op aen gekomen hadde schrijvende / hy hadde vry wat te seggen / van 't gene hem bejegent was / was niet lang verleden slaeghs geweest tegens 4 Spaensche schepen / sy hadden hem teghens de Wal beset / doch hadde sich (danckende Godt) daer door ghereddert / het liedt hem ten eersten niet wel schicken / hy was verspiet / sy wisten wel dat hy Kompaen was; ende een goede wijl te voren had hy tegens ses kloecke Spansche Schepen slaeghs gheweest / maer die waren van hem selver eerst aen gesocht om een goeden buyt te komen / en alsmen seght te hebben / of Buyt of slagen. Hier wierd' hy seeer geramponeert. De zijne beschadigt / dies na een Haven in Yrlant most / om zijn Schepen te vercalifateren / hier van schrijft N. a Wassenaer aldus / en van 't bevorderen sijns perdiens. Eenen seeckeren persoon genaemt Bakelerot, ghenomen zijnde op een Spaensch Schip door een Schotsche Zee-roover / wierd' ghevoert in Yrlandt tot St. Kuys, daer hy Kompaen vont / die tegens twee Spaensche Schepen geslaghen / niet uyt gherecht hadde / hy wierd doen gheoordeelt / een groote schat by hem te hebben / alsoo 't al Goudt was water blonck / en toonde dat door goude arm ringhen ende Hals-banden die hy droegh / met sacken vol Ducaten dat dat meest bewijsende: en alsoo hy een grooten buyt niet alleen uyt sijn Vyanden schepen / maer oock van Nederlandtsche bekomen hadde / niemandt verschoonende wierd' hy in gheroepen / de hoope zijnde dat hy ghevonden sal worden / om de sijne niet meer te beschadighen; want oock sijn Vrienden op het advijs van Baeckelerot, nae hem reysden om het Perdon der Heeren Staten zijns Persoon vergunt te brengen. Heyn Aertsz. sijn halve Broeder had'et op ghelooopen / en sochten de Heeren van het Landt hem uyter Zee te krijgen / maer zijn Broeder ende konde hem niet vinden en soo het uyt verschende schrijvers blijckt begon Kompaen selver begheerte te krijghen / om in sijn Vaderlant te komen / zijnde een Man van 39 a 40 jaren / hebbende Vrouw en Kinderen te huys. Hy vermat hem soo men hem gheen Perdon en bestelde / dat hy het ergher maecken soude dan yemandt die oyt roofde: had doen op sijn Schip hondert en vijfthien of twintigh man / de kloeckste diemen hebben mocht / elck verstreckte een Herculus hadden een grooten schat oock by haer / dat eenighe Cooplunden niet weynigh smerte / hy vreesende datmen hem met list in sochte te krijghen / dreyghde dat hy het met de Turck aen spannen wou / daer al vreese voor was gheweest / midts den Admirael ter Zee Ian van Haerlem hem belost hadde binnen Sale te komen / hy wilde hem een Schip by setten om Hasart te loopen / want hy oock weder keerende van Yrlandt / quam op de Barbarische Kust / vondt een Schip van dese Landen over Saphia, dat plonderde hy / en trock voorts nae de Siera Lionis, waer hy met'et Schip Hollandia in debat raeckte en aen aen den Commandeur schreef dat hy hem openingh wilde doen van sijn Pardon / hy wilde daer voor een goede vereeringhe gheven /

Slaet tegens ses Spaensche Schepen, en bevorderingh zijns pardons.

ven /

ven / datse hem bedancken souden / was van meeningh de selve met alle vlijt op te soecken.

Eer wy nu komen tot de slagh van Kompaen met'et Schip Hollandia, sullen eerst wat verhalen van sijn wedervaren met een Waterlander 't Boefje genaemt / dese komende uyt de Straet, verviel in de handen van Compaen, de Roover deed' den Schipper aen boort komen en als hy aen boort quam wierd' bekent / en seyde Compaen welkom wel Boefje hoe is dit so ? hebtge noch niet ongeluck genoeg ghehadt ? mostje mijn noch tot een buyt worden ? Ey doch wat raet hier toe ? hoe sullen wy dit best overleggen ? de Schipper seyde ick hoope dat de Capiteyn so barmhertigh wesen sal en mijner nevens de mijne ontfermen / op dat ick niet teenemael in de gront verdorven worde / noyt weder ghelegentheyt sijnde om weder op te komen / komt seyde hy / wy sullen ons eens verversschen / en dan eens sien watter te doen staet Endelijcken sprack Compaen ghy sult u Schip en Goet weder hebben / ick sal slechts een weynigh voor mijn selven behouden / doet my de vrinetschap en bestelt / op trouwe een weynigh gelt en cleynodien aen mijn Huysvrou / ghedenckt wat ick V L. doe / 't welcke van 't Boefje vastelijcken belooft / en wel te bestellen aengenomen wierd / na veel minnelijcke t' samenkoutinge scheydense van malkanderen / seylende d' een om de Zuyd / en d' ander om de Noordt / des avonts quammer een dicken nevel op / en de wint liep in en uyt ; des anderen daeghs morghens / wierdt Compaen het Boefjes Schip ghewaer / seylde by hem / en liet de Schipper weder aen boort komen / 't welck gheschieden : doen seyde hy / weetge wat ick gedocht heb : ick heb u een goeden buyt mede ghegheven / om aen mijn Vrouw te bestellen / my dunckt dat 'et best is dat ghy my dat weder gheeft / op dat ghy niet in quade bekoringh komt / want ick heb by mijn selven ghesepdt / siet Kompaen, ghy gheeft Boefje soo veel kostelijckheydts mede / het sal by hem selven dencken / Siet ! dat heb ick al wegh : Klaes Kompaen die heeft 'et mackelicken ghewonnen en verkreghen / doch het heeft my minder moeyten ghekost. En ick hebt sonder ghevaer bekomen ; het Boefje gaf het ghewilligh over / en men dronck ten andermael op de goede Reys / en scheyden alsoo. Het was voorseecker een groote voorsorgh van Kompaen, want 'et ghestolen goedt maeckt selden sware ghewissens dat 'et weder ghenomen wordt / men mocht hier dat Exempel van de Koningh van Vranckrijck en sijn Marot wel by een stellen van 't Gheldt mede ghegheven aen een vreemde Paerde-tuysscher / want lichtelijcken was dit beter gheweest voor Compaen. Hy heeft oock niet weynigh betoont sijn moedigheydt in het aenranden van het Schip Hollandia die in Compagnie by sich hadde het Jacht Groote-broeck en in dese handel betoonde hy sich te zijn een Zeeman die zijn Vyandt konde aengaen / met list en oock met krachten. 't Schip Hollandia en 't Jacht Grooten-broeck nae Oostindien bescheyden / mosten door eenigh ongemack in Zee ghekreghen van hunne andere Schepen nae de Siera Liona gaen / en was tot Commandeur over de selve den Manhaften Wybrant Schram van Enckhuysen op den 5 van Junius / 1626. quamense voor de ghemelde Haven / en doense verder meenden in te zeylen / saghense met'et op-gaen vande Zon vier Schepen aenkomen en meenden dat die mede nae de Haven wilden. 't Jacht Grooten-broeck seylde voor uyt / en sy vreesende dat'et gheen goede Schepen en waren. Vaerdighden alles op het slaen af. De Kisten en Kassen wierden op den Overloop

't Boefje van Waterlandt vervalt in de handen van Compaen en zyn wedervaren.

Compaen tegens 't Schip Hollandia,

loop geset. De Bier en Water-Vaten tot 70 in 't getal de Bodems in gheslagen/voorts boven op 't verdeck ghelept / om die in tydt van noodt des te beter buyten boorts te setten / noch onseecker zijnde van Vriendt of Vyandt / lieten hunne Poorten open / leyden 't Geschut te boort / om in alles op hare hoede te zijn / wyders besloten alsoose dicht by de Haven waren Zee te houden / om de Schepen die aenquamen te verpraeyen / en niet in de Haven beset te worden. Staken daer mede by / de andere met heen en weder te zeylen in wachtende/ maer alsse dicht aen waren saghense Prince Vlaggen en Wimpelen van bovenen af wajen/ dies vermoeden het soude Hollantsche Schepen zijn / nader by komende laghense vol Gheschut/ zijnde boven aen met roode schans-kleederen om schooren. Derhalven waren daer over heel beducht/ den Admirael quam voor heen zeylen/ en vraeghden die van Hollandia van waer? die tot antwoort gaf/ van Amsterdam/en datse nae de Siera Liona wilden. Men vraeghde hem van waer hy was? hy seyde van uytter Zee/en dat hy Compaen was verwachtende sijn perdon/ badt dat men een Boot met een man of twee uyt setten soude om hem in Siera Liona te brengen/also hy'er niet bekent was (dan 't was slechs om oorsaecke tot sijn voor-nemen te soecken / alst wel blyckt uyt hee schryvens hier na/alsoo hy seer ghemeen met de Swarten hem betoonde te wesen) Schram die weygerde sulcks/en seyde/het was 't ghebruyck niet voor hun/wilde hy aen Boort komen/ het stonde hem vry / of andersints souden malkanderen in Sera Liona wel spreecken / hy deed' vraghen wie den Commandeur was? men antwoorde van Wybrant Schram, ende de Koopman Gillis Seys, daer op gaf Compaen drie eerschoten/en Hollandia desgelijcx wederom; dit ghedaen zijnde keerde Compaen na zijn andere Schepen/en besloot met hun 't Schip Hollandia aen te tasten/sy wierpen de Bloet vlagh achter uyt / en quamen regel recht op 't selve aen zeylen/met een heel goede ordre d'een na d'ander/die van 't Schip Hollandia oock met kleyne zeylen verwacht wierden. Als Kompaen dichte by quam / wierd' gevraeght wat hy soo nae deed / soo hy nader quam Kruyt en Loot was tot sijnen besten / gaf tot antwoordt ghy wilt u Boot met geen man aen Boort zetten / soo moet ick met mijn Schip aen Boort kamen om die te halen / ghy weet immers wel dat ick Compaen ben/ die niemandt aen lijf en Goedt beschadigh/doch dewijle ghy Lieden sulcx niet en gelooft / soo sal ick u niet verlaten voor mijn wille van u te hebben: daer op hy tot bescheyt kreegh/ soo hy een man van sijn woordt was sou dan 't werck beginnen / en aen Boort komen gheen praetjes maecken / sy hadden van Kompaens goedertierenheydt wel ghehoort wisten wat sulcx te segghen was/indien hy aenquam hem soo onthalen / dat hy Godt dancken sou van hen ontslaghen te zijn. Alrereydts hadden Commandeur Wybrant Schram de 70 Pijpen buyten boort ghewor pen / alle de Soldaten vaerdigh ghestelt/en voorts alle de Bosschieters en Boots-ghesellen by de Stucken. Kompaen stondt achter op / met een groote Silveren Beker in de handt/en malkanderen een dronck toe ghedroncken hebbende of Vriendt of Vyandt / wierp hy de Beecker in Zee / en seyde dat hy hem nu weeren soude als een Chrijghsman / en gaf daer vuer op / meenende Hollandia met hen allen aen Boort te legghen / dan die antwoorde en schoot soo vreesselijck met Musquetten tot Kompaans Schip in / dat al sijn boven Volck nae beneden most. Jae selfs Kompaen die met sijn slagh-Swaert achter op de Compagnie stont te braggheren / bleef niet langhe staen / maer viel met'er treffen van

De Zee-Batalje Segint.

van de Masquetten plat neder op sijn buyck / kroop met handen en met voeten om laegh / en so naemaels uyt hem selven verstaen wierd' / was in sijn arm ghequetst / met oock de Trompetter die de Hollantsche Trompetter in moedigheydt volghen wilde / mits de Trommelen ghestadigh ginghen / en desgelijcx de Trompetten gestadigh geblasen / gehouden zijnde hunne plaetsen niet te verlaten dan mette doodt. Kompaen het voornemen en de groote moedigheydt van Hollandia siende / en datmen hem in de plaetse van loopen de Steven boot / oock met schieten niet schuldigh bleef / veranderde de sijnen / en hield' met alle sijn Schepen schut-gevaerd' / om also het Schip tot overgeven te dwinghen / maer Hollandia liep hem meenighmael so dicht op 't lijf datse door dwangh der Musquetten de poorten vaeck vallen lieten / want sy konden qualijck mis schieten so waren se onder de Schepen verwart: sijn onder Admirael wierd' so ghetroffen / dat hy de Vloot verliet om sijn lecken te stoppen : oock was de groote Reep aen stucken geschoten : dese wachte sich daer na om so dicht onder 't geschut niet te komen / bleven van verre leggen te henghelen en te schieten. 't Jacht Grootebroeck dat 14 Gotelinghen op hadt / hield' dicht in 't vaerwater / en deed sijn best met'et Canon op de Zee-roovers te lossen / doch quamen hem soo nae niet / lichtelijck van ghevoelen zijnde alse het Schip Hollandia wegh hadden / dat het Jacht haer dan oock niet ontgaen konde. Vochten alsoo van twaelven tot vier uren toe. Als nu Compaen sag dat hy op Hollandia niet hadde / also hy t'elkens te onsaft begroet wierdt / sette het na 't Jacht toe / meende het selve voor het Avontmael met sich te nemen / en mooghelijcken hy docht dat Hollandia so vermoeyt was / dat die niet eens na 't Jacht om sien sou / maer was nauwlijcx in 't werck geleydt / en van Hollandia beooght / of heeft de Steven daer na toe ghewendt / sette alle Seylen by die doenelijck waren omme by te setten / loopende de Zee-roover te gemoet / en so dicht daer aen dat hy alle de Poorten vallen liet / dies niet tegenstaende wierd' gestadelijcken vuur op hem gegeven / also hy de loef van Kompaen had / komt wenden en drayen na sijn begeerten / niemant vande Zee-roovers dorsten boven komen / of de seylen by te setten omme te ontzeylen / so dat hy Kompaen ghenootsaeckt was hem op de ondiepte te begeven / wierd' niet te min nageset op vijf of ses vadem Waters : doen liep het Schip Hollandia met'et Jacht weder 't Zee / meynende een van de andere tusschen beyde te krijghen / doch snapte voor hun over / waren in grooter vreesen / besloten hebbende hen met goedt verdragh (soo men schrijft) over te gheven / maer ontquament mede op de ondiepte / daer sy 't by malkanderen setten / anderhalf mijl daer van / en dat voor in de Haven sette hem Hollandia met 'et Jacht / op de acht vademen daerse den gantschen nacht laghen / loofden de Heere datter gheen meer als ses ghequetsten in den slagh gheraeckt waren / daer van vier storven / namentlijck / de Predikant die sijn Been afgeschooten was / nevens de Vrouwe die haer beyde voeten / en de slincker bil hadde verloren / overleden te samen op den achtsten van Julius / daer nae storf de Timmerman en de Bosschieter / zijnde elck een Been afgheschooten / een Sargiant en Adelborst bleven over / zijnde beyde met Vlees-wonden in de Dije ghequetst. In dese tocht soo die van Hollandia ghetuyghden / hadt Compaen ghetoont dat hy een kloecke Zee-man was / ende in het Scheeps stryden wel ervaren / want sy quamen met goede ordre d'een voor en d'ander nae / elck om beter te raecken en een voordeel af te sien. De Swarten van Siera Liona saghen dese Zee-

De strijdt sonder voordeel.

Afscheyt van de slagh.

strijdt

ſtrijdt van Landt af/ verwondert dat vier Schepen voor een] ginghen loopen. Veele ſchooten warender door het Schip Hollandia ghegaen/ en menighte door de Zeylen/ van meeninghe zijnde de maſten reddeloos te maecken/ de Beſaens-Rede was aen ſtucken/ de Fockemaſt ghetroffen/ en de Fock haer lijcken ghebroocken datſe op 't Schip neder viel/ maer wierd' in aller yl een nieu aen gheſlagen/ en alles weder ten beſten geſchickt/ want'er Volcks genoeg was/ wierden als doen wel te werck gheſtelt/ de Soldaten bleven in hun ghelit ſtaen/ vier Mannen by yeder ſtuck/ ſoo dattet alles ordentelijck toe-gingh. Daeghs daer na ſagenſe de Zee-roovers op de voorighe plaets ten Ancker legghen/ gingen na noene onder zeyl/ lopende de Haven in. Op 't Schip Hollandia warenſe drie dagen beſich met Zeylen en alles wel te ſtellen/ ſy bleven by hare voorighe voornemen/ om mede in de Haven te loopen/ en de lecken te ſtoppen/ en voor alle dinghen te doen wat tot des Schips behoeften van noode mochten zijn/ ſonder hunne Vyanden in 't minſte te wijcken ofte te vruchten/ vertrouwende op God de Heere dat hy hun beſchermen ſou/ en kloeckmoedigheyt verleenen/ dien volgens wierdt het Ancker gelicht/ en zijn den 9 Juli met'et Jacht zeyl gegaen/ en ten tien uren voor de middag de Haven van Siera Liona ingelopen/ wat en hoedanigh dit Landt is terwijlen ſy daer laghen te caliſateren en hen te ververſſchen/ ſullen nu in 't korte aenwijſen. Het is een Gebergthe op 't vaſte Lant aende Zuyt-zyde van de Reviere/ die op de West-zyde van Africa in Zee valt: de Rede daermen gewoon is te anckeren/ leyt op de Noorder-breete van acht graden en twintigh minuten/ is ſeer hoogh twee en drie dubbelt Landt/ dicht met Boomen beſet en licht om kennen voor die van 't Noorden komen/ om datmen daer omtrent geen ſoo hoogh Landt op die Kuſt ontmoet voor en al eer men tot Siera Liona komt. De Limas-Boomen waſſender in overvloet/ van ſmaeck en coleur als de Spaenſche Limoenen/ ſy waſſen in 't wilt/ als yemant met de Swarten verdragen is/ mach er ſo veel halen als 't hem belieft: daer zijn oock Palmitas-Boomen en Annanaſſen/ is een bequame Haven en gelegentheyt ſo wel van hout als andere dinghen om de Schepen te laten vercalliſaten. Voor de Rede vindtmen een afloopent water/ ſeer goet en bequaem om te halen: op de Klippen aldaer vintmen de naem van Franciſcus Draeck, ende andere Engelſchen die voortijts deſe Rede beſocht hebben. De Swarten aen de Noordt-zyde handelen dagelijcks mette Portugijſen/ daer lijtmen perijckel als men te Lande wil/ als onſe Hollanderen in 't Jaer van 1623. daer waren/ quam de Koninck van Siera Liona, (eerſtmalen met verſcheyde waren beſchoncken zijnde) met ſijn Adel aen Boort/ deſen wiert van den Capiteyn met ſijn ſcheep te gaſte gehouden: als de Koningh met de ſijnen van den Wijn vrolijck waren/ begonnenſe te danſſen op hun manier/ en vreemt te ſinghen/ den Adel was ſeer drollig op gepoſt/ hebbende 't hayr als oprechte Hane-kammen geſchooren/ van voren af tot achteren toe/ lieten boven de oogen eenige vlechten hangen/ elck nam ſo veel Vrouwen tot ſijn ghedwunck als hy voeden kond'/ de Koningh hadder 30/ deſe waren met Hierlandtſche Dekens op gheſchickt/ twee van de ſelve legghen haer des nachts by hem/ en daeghs blijvenſe daer ontrent hem ſeeſterende. De Koningh was heel plomp van Oordeel in het gheene hem vreemdt voorquam/ liet'et tweemalen nieuſgierigh vertolcken/ ſittende in 't midden van ſijnen Adel onder een opghevoeyde Tente/ lette ſeer op 't geene hem tot voordeel dienen mocht (ſulcks hadt Kompaen oock menighmael bevonden/ kleeghter

't Landt van Siera Liona, wat ende hoedanigh.

over

over in 't schrijven aen Wybrant Schram) hy toonde de onse min en vrientschap/ wiert door des Capiteyns soet praten en ruymen aenbodt van wegen de Hoog. Moog. en syn Excellentie soo seer getrocken/ dat hy niet alleen de tegenwoordige/ maer alle die uyt de naem van de H. Mog. en onder de Vlagge des Princen van Orangien namaels komen souden/ alle hantreyckinghe wilde doen/ en al eer de onse daer van daen scheyden/ quam noch eens aen boort/ dies hem weder een Bancket vereert wiert/ met eenighe andere Cleynodien/ en vijf Canonschooten. Haere wooninghen zijn van binnen met vertrecken. Het Dorp daer de Opperste hem onthoudt/ noemt men des Koninckx Dorp/ maer daer de Schepen leggen/ is voor aen by een ander Dorp S. Franciscus ghenaemt: haer spijse is Rijs/ dese wordt met Yvoore Lepelen gegeten die seer net zijn/ den Adel oeffent hem seer in de wapenen/ sy konnen meest met hunne Pijlen op een draet schieten/ het Landt geeft oock eenigh Gout/ en Olyfants-Tanden. Van dit alles is breeder te lesen inde Historie van Nicolaes Wassenaer, 5. Deel/ Pag. 61.

Wanneer nu het Schip Hollandia ende 't Jacht Grotenbroeck in de Haven van Siera Liona niet wijt van Compaen ten Ancker ghekomen waren/ vermoedense dat hy niet weynigh beducht was voor dat naderen/ uyt vreese van hen lieden selver aengetast te sullen werden/ want hy sondt wel haest een Brief aen den Commandeur Schram, door twee Swarten van 't Lant/ om deselve met een Canao ofte Indiaensche Schuyte te behandighen/ van desen inhoudt/ dat het hem van herten wee dede sulcks ghedaen te hebben/ maer men soude het voorby laten gaen/ alle dingh soude voor ende te niete zijn/ sy mochten vryelijck by hem ten Ancker komen/ wat hy hadde was tot haren besten/ het mocht wesen schrijft

Schryven van Compaen aen den Commandeur Schram.

schrijft hy dat den Commandeur eenige dingen had die hem van nooden waer/ dat soude thien dubbelt betaelt worden/ soomen hem eenighe onderrichtinghe konde doen van zijn perdon/ soude een goede vereeringe geven/ dat hy hem daer voor te dancken had/ sulcx was hy van meeninghe op te soecken/ wyders soo schryft dat hy de oorsaeck sijner komste aldaer was/ om datmen hem bekent ghemaeckt hadt in Siera Liona te sullen vinden 4 Enghelsche Schepen/die uyt Guinea rijckelijck gheladen inde ghemelde Haven ghekomen waren/ die hy van meeninghe was te nemen/ dat sou sijn jonghste besluyt ghewerst zijn (te weten/ of van zijn geheele Zee-roven/ dat my niet dunckt sijn meeningh was ofte van slot van reeckeninghe mette Enghelsche) want hy hadde soo hy seyde noch wat aen hun te goede/ sy hadden hem een treck ghespeelt daer hy sijn pardon wel voor gekocht soude hebben (hy siet hier op't geen hem vam Willem Hol of des Koninckx van Engelants Admirael tot St. Kler in Yerlandt ghedaen was/ daerse syn Spansche Buyt-goederen tot prijs ghemaeckt hadden/ hoe wel hy hem ter deghen met hondert-fout weer genomen te hebben ghewroken hadde) hy wasser nu omgekomen sy warender gheweest/ doch weer vertrocken/ dies hy te laet quam/ dat hy hem als Vyant tegens Hollandia ghestelt hadde/was door aendrijven van drie sijner voornaemste Officieren/die hun geldt verspeelt hadden/ sy wisten (soo hy schreef) dat hy sijn pardon wilde op soecken/ en gesint was met al sijn Volck uytter Zee te gaen/ uytgesondert de drie geldeloose/ het waren drie van sijn outste Officieren/ die hem uyt Hollandt Zee ghekosen hadden/ soudense anders te Lande setten/ dese die hadden't spel berockent/ te weten daer toe aen genoopt datse henlieden aentasten/ maer het was nu voor by/ sy souden nieuwe Vriendtschap maken wilden slechts by hem ten Ancker komen/ en dat sonder schroom alle dingh soude doodt en te niet zijn/ wat hy hadt dat was tot haren besten/ hy wilde wel een halve dagh metten Commandeur spreecken/ om te hooren wat nieuws uyt'et Vaderlant/ en hadt oock vry wat te seggen van het ghene hem bejegent was/ had niet langh verleden slaeghs gheweest tegens vier Spaensche Schepen (te weten tegens Colaert Admirael van Spaenjen daer van verhaelt is/ zy hadden hem teghens de Wal beset/ doch hadde sich (danckende Godt) daer door gereddet: het liet hem ten eersten niet wel schicken/ hy waer verspiet en sy wisten wel dat hy Compaen was/ hier op versoeckende de komste van den Schipper by hem/ souden Vrienden wesen/ en hadt veel nieuws te vertellen/ hoopte sulcks oock van de andere te hooren/ alsoo hy selden by Christen menschen quam/ maer al by Heydenen en Turcken/ hy verlanghde seer met een Christen mensch eens te spreecken/ besloot eyndelijcken den Brief met een hertelijcke groetenisse/ en was onderteeckent.

Claes Compaen.

Noch lager had hy gestelt/ dat den Commandeur soo wel wilde doen/ en senden bescheyt met den Brengher deses: had oock op den Brief gheschreven datmen de selve bestellen souden aen den Schipper van den Admirael/ sijn naem was hem onbekent/ doch verhoopte de selve in Vriendtschap nader bekent mochte worden. Dus Vriendelijcken wist hy sich te veynsen om wederom Vrientschap te maken/ en alle onmoed' in verghetenisse te brenghen/ die van Hollandia in slaep te wiegen en dan een lecker beetje in't net te krijgen/ gelijck de Quackelaer met sijn soet fluyten de Voghelkens doet/ want soo voor gheseydt is volgens Polinæus Raedt socht hy meester te worden/met list en oock met

krachten,

krachten, Compaen had sich veronschuldight op drie van zijn voornaemste Matrosen/die hy dit aentreffen als oorsaké te laste leyde/maer hy spaerde de waerheydt daer in / wantse nae-maels verstaen hebben/ dat hy selfs de voornaemste aendrijver was/hy had geseyt tegens de sijne dit was een Oostindisch Vaerder/ de sulcke waren ten minsten met acht Kisten Ghelt versien. Dit was een groot Schip en sou meer in hebben:met desen aenspraeck en voorslagh had hy de kans willen wagen. Wybrant Schram den Brief van Compaen ontfanghen hebbende vaerdighde terstont zijn bescheyt daer op wederom aen den Zee-roover/ genoeg van desen Inhoudt;

Dat hy den Brief met een Canao van hem *Compaen* gesonden wel ontfangen, en den inhout daer van desgelijx wel verstaen had, op welk tot antwoort diende, aengaende dat'et hem van herten leet was so een torn gedaen te hebben, hem was't ook van gelijken, te meer om datse de Wapenen hadden moeten wenden; tegens hunne Landts-Lieden en so vyantlik handelen, bewust zijnde dat op het Schip vele waren die Vrienschap op sijn Schepen hadden, ja een Zoon sijnen Vader het leerde doch de nature, dat men gewelt met gewelt weder-stont, hadden genootsaekt geweest om sulcx te doen welke *Compaen* beter dan henliedē bekent was, waren beducht, datter al eenige van hare Lantslieden en Vrienden, dit aentreffen, met'et leven hadden moeten bekopen. De Vriendtschap die hy *Compaen* op hem versocht, dat was om Vrienden onder den anderen te blijven, was hen alleen seer lief, wantse begeerdē geen Vyantschap, soudē alleen ter eeren Godes, en ten dienste hunnes Vaderlants behertigen, het gene hunne last, en gewisse mochte aenwijsen te behooren, daer toe de meesters alle behoorlijke materie haddē mede gegevē, aengaende de Vrientschap die hy *Compaen* op hem versocht, als geseyt is haddense voor goet gekent en aengenomen, boden ook van heurent wegen sulx op sekere Voorwaerden te willen aengaen, te weten dat hy *Compaen* alsdan de Vrientschap wou doen, en zijner Schepen Anckers lichten, om so veel verder innewaerts te loopen, alsse tegenwoordig van den anderen lagen, op dat hy dan mette sijne op de Rede komen mocht, daer de andere gelegen hadden, om zijn voornemen aldaer te volbrengen: dit doende so soude vry geleyde gegeven werden voor de gesonde van hem, om met malkanderen te spreken, te komen en te gaen, souden dan gelegentheyt konnen hebbē, om d'een den ander alle haer meninge te doen verstaen, maer so hy dit verseylen niet en geliefde te verwilligen, so mostense en waren gedrongen hem *Compaen* mette sijnen te verklaren, voor sulke Persoonen gelijkformig men sulck Volk behoorde te doen, die heure daden op ten vijfden voorleden, tegens hen hadde laten blijken, eyndigende hier mede, wouden hem alle zijn ghesel-schap, neffens henlieden selver altesamen Gode bevelen die hen verleenen wilde wat ter saligheyt van nooden was, op't Schip *Hollandia* den 9 van Hoymaent. Anno 1626 was onderteeckent: *Wybrant Schram.*

Antwoorts-Brief van W. Schram aen Compaen.

Het opschrift was aen de E: seer voorsienige Sr. Klaes Compaen, Capiteyn van de Schepen N: N tegenwoordigh in de Haven van de Siera Lionis, welcke schrijvens Kompaen wonderlijck ontstelde/en teghens de borst was/ hy en konde den Brief niet wel op eten/ want hadde niet gheerne de Reede gheruymt. Heeft daerom Ian Symonsz Struyf, zijne Stuerman gesonden aen't Schip Hollandie met noch ses van sijne gasten/ alle te samen kostelijck ghekleedt / want Compaen hadd' niet veel sins in't voorighe schrijven/en soo het scheen was hy in vrees/ voor de dreyghementen vreesende dat hem Hollandia op het lijf soude komen/soo de Schrijver aengheteeckent heeft. Den Commandeur Wybrant Schram

Ian Symonsz. Struyf, stuerman van Compaen.

Schram (tot smaetheyt van de Zee-roovers) liet de Stuerman alleen overko-men/ andere mosten hoe fraey datse op getoyt waren / de gheheele achter mid-dagh inde regen blyven sitten dat 'et water onder hunne kleederen neer liep; en vocht van buyten sijnde wierde oock van binnen met soete Wijn op gevult/ op datse klappen souden. Ian Symonsz. Struyf, versocht in den naem van Compaen ander mael dat hy doch op de Reede blyven mocht/ en soude dan heel goede Vrienden zijn/ misgaders malkander van het gheen men over hadt onderstant doen/ daer op hy tot bescheyt kreegt datter nu niet veel tijts over waer omm te parlementeren; so hy hun vrientschap begheerde/ most zijn Anckers lichten/de Reede ruymen/en hem laten in komen/dit altemalen ter Vrientschap/dan sou-densе de witte Vlaggen laten waeyen/ en Vrienden zijn/ so sulcx niet nagevolght wierdt/ souden doen 't gene in den Raet alrede besloten was/ want anders niet in sulcken val voor henlieden ten besten hadden / als kruyt en Loot/ en dit alles gelijckformich het voorigh schrijven. Hier mede benamen sy wijders oock het vry geleyde/van meer praetjens te maken en aen boort te komen/voor en aleer-se de Reede geruymt hadden. Na 't uyt eynde van dese onderhandelingh / en datse den anderen de salicheyt toe gewenscht hadden / is de Stuerman Ian Sy-monsz Struyf met de boodtschap wederom na zijn Capiteyn Compaen gevaren/ die hy veel te vertellen wist / welck hem van sulck verhael niet genoeghlijcken aen en stelde / nu alsoo hy niet geerne van de Reede verseylen wilde/ oock gheen vande zijne meer senden mocht/sond een Brief als voren ghedaen was/ met de Swarten in een Indiaensche Canoa aen boort / daer in hy sich versoordt be-vondt / en was van desen Inhoudt:

Compaen schryft weder aen Wybrandt Schram.

Dat hy op gisteren zijn stuerman aen de Heer Admiraels Boort gesonden, om te kennen te geven wat hy vriendelik van hem begeeren sou,niet wetende of de boot-schap by sich belast,wel gedaen was,dese was met al het by hebbend' volck dronken aen Boort gekomẽ,wist noch so veel te seggẽ datter niet ten besten soude zijn,voor hy de Reede hat verlaten,en daer toe plaetse voor *Hollandia* in geruymt,dit was een groot dink voor hem *Kompaen* te doẽ,en mogelijk was de reden noodigher voor de zijne; als de gene die 't eyschte,nochtans hy woude veel doen omme met vriendt-schap te scheyden.

Sijn versoeck op den Heer Admirael hadt weynigh om 't lijf / en was voor-namelijck om Hoepen om zijn Vaten te verbinden / die hy ghebreck hadt/ so hem nu verseeckeringh gedaen wierd/ hy soude binnen den tijdt van vier-en-twintigh uren de Reede ruymen/ en laten de Heer Admirael in sijn plaetse ko-men/hy wilde hem behulpig zijn in alles wat hy de Swarten te doen voor viel/ hebbende die op zijn handt / en heb (schreef hy) middelen ghenoegh om die te voldoen / danckende Godt en de Vrienden die het hem ghesonden hadden. Van 't gheene by hem in overvloet en by den Admirael gebreck was / woude mildelijck mede deelen / hy verseeckerde had de Heer Wybrant Schram diens naem nu wel by hem bekent was / eerst laten aen segghen een Oost-Indisch Vaerder te sijn / dat'et soo verre niet ghekomen soude hebben / hy had de aenvangh van sijn Volck wel gesint / dit was nu voorby / hy toonde seer sijn ongenoegen over de Schipper van 't Jacht / door aenségghen van den Stuerman / om dat de selve meerders snaps voerde dan al het Volck van den Heer Schram, sulck een (verhaelde hy) soude het spel wel te grabbel werpen/ en hen in een nieuwe tweedracht met malkanderen brenghen / het en waer niet

eers

eers genoegh dat sulcker een so veel snaps soude hebben/ die geen Oppermacht hadde. En om den Heer Schram soetelijk wederom aen te fluyten/ so schreef hy/ dat syn Stuerman poogde over het goet onthael/ en goede woorden van hem en vande Schipper ontfangen/ dat hy met aengenaemheyt aen gehoort had/ versocht daer op dat Schram syn woort geven sou/ dat hy eenighe hoepen met wat Vleesch en Gort mochte krijgen/ soud' als dan de Reede ruymen binnen den tijt van tweemael vier-en-twintigh uren/ soo de Heer Schram sulcx ghesint was te doen hem syn believen te geven/ mits alles wel te betalen/ so had de selve antwoort wederom te rugghe te senden/ en om hier mede een dreygement by te voegen/ gelijck hem inde voorgaende gedaen was/ schreef oock als hy't wilde beletten/ soudense met een Limoen aen Boort konnen krijgen/ en dat soude geschieden hoe fors dat de Schipper van't Jacht was/ hy achte die maer voor een Blaeskaeck/ te meer om dat de selve altijdt in den Heer Amiraels en syns Schippers redenen quam te vallen/ versocht daer op oft gebeurde dat een van syn Volck aen de Heer syn Boort ghesonden wierd' om met hem te spreecken/ als hy dan en syn Schipper alleen het woordt souden doen/ niet alle man den eenen hier den ander en daer/ het Graeu en behoefde niet te seggen u Capiteyn is dit is dat/ noch te verhalen wat hy was/ het selve was by yder een wel bekent/ en met hem so quaet als 't mocht/ aldus doende soude hy wel komen daer Godt alle goede menschen wel voor soude bewaren/ hy verhoopte het sou/ namelijck het Zee-rooven eens een eynde hebben/ 't wasser nu in en moester in de deur (en dat vreemt is) hy danckte God in't selve noch geen verdriet te hebben/ versocht wijders of den Heer Admirael hem eenige aenwijsinghe wist te doen/ van syn pardon/ hy wilde 't voorts op soecken/ eyndelijck groete hy de selve met al syn hert/ nevens de Schipper en alle goede Vrienden/ so nu de Heer Schram hem wilde beloven 't geene by te setten dat voorens verhaelt stondt/ sou ruymte geven/ en verwachten daer syn antwoordt op: en op dat hy nae syn meeninge alle erghwaen soude wegh nemen/ schreef dat'et hem verwonderde dat mijn Heer niet op hem quam/ hy was gantsch niet bevreest al waert dat den Heer Admirael daer met syn Schip lagh/ hy soude 't met twee Scheepen teffens aen de gront halen/ dat voorby was moest vergeten worden/ en siende dat de Heer Schram syn lagen mijde/ en hem wist te hoeden als een wijs Scheeps-Oversten/ schreef vorders/ ten konde niet schaden dat een man wel toesach/ met namen voor een als hy was/ die wat onder de leden hadde. Sijn Stuerman Willem Dircksz. van Enckhuysen dede hem groeten/ onderstondt Klaes Kompaen. Het op-schrift luyden/ den Brief te bestellen aen den Heer Admirael van het Schip Hollandia met syn Compagnie. Hier op vaerdighde den Commandeur Schram metter haest wederom een Brief af van desen Inhoudt:

Wybrant Schrams tweede Brief aen Kompaen.

Dat hy den Brief van hem *C. Kompaen* op den 10 van Iulius met een Canao wel ontfangē en den Inhout daer van wel verstaen hat, daer desen tot antwoort op diende, wat aenging dat hy schreef voor hem een groot ding te wesen, de Reede te moeten ruymen om hem te laten inkomē, 'tselve was waer, en kondē dat mede wel verstaen, maer hē versoek was sulcx; overmits 't de gelegentheyt met henliedē also vorderde, en noodig maekte, dit geschiede in alle oprechtigheyt sonder Hovaerdye, sy haddē van hem *Compaen* bescheyt ontfangē van dat te willē doen binnē tweemael vierentwintig uren hen ter vriendtschap sose hem wildē versekeren van eenige Hoepen,

wat Vleys en Gort,daer op tot bescheyt diende,datse in het Schip niet meer dan ses en in't Iacht vier Bossen Hoepen hadden, yeder van ontrent 25 stuck, en also sy bevonden dat hy hunner en sijner Vriendtschap sochten, souden daer in (op dat hen versoeck voldaen mochte worden) Broederlijck handelen,het stont ook by hem te overwegen, datse so een langdurige reyse voor hadden, en over sulckx henlieden daer niet veel van en mochten ontblooten,te meer om dat hunne Water en Biervaten,tot sijner eerster aenkomste gelijk hy selver wel gesien hat,buyten boort geworpen waren om hun voor hem te beschermen, die hem nu wel te stade komen soude, evenwel beloofde van het gene sy daer van hadden Broederlijck mede te deylen,was hy wyders met Vleys en Gort gedient,wat min of meer wilden met hem handelen in alle redelijkheyt alsLieden met eeren,daer op hy hem verlaten mocht, en al het geene geschiet was soude niet eens verhaelt worden so hy daer mede ghedient waer mettet geene te vooren was belooft,so versochtense andermael dat hem geliefde hoe eer hoe liever te vertrecken, op datse hun voornemen mochten volbrengen,en met hem goede onderhandelinge houden, so veel hem bewust was van sijn pardon, wouden daer van seggen 't gene sy'er van wisten, 't gene hy *Compaen* geschreven had, namelijck dat de Schipper van 't Iacht te opgeblasen was geweest met spreken,sy en waren altemael geen Goden, en een yegelijck hadde sijn fauten, maer de oorsaeck was niet te min ontstaen uyt het aendringen van sijn eygen Stuerman,in sulcke gelegentheyt haelde 't eene woort het ander uyt: hy hadde mede geklaeght dat de Stuerman aen Boort quam,droncken zijnde,dese waser niet toe gedrongen geweest, maer hadden malkanderen t'elckens minnelijck toe gedroncken so veel als elck beliefde, dat hy oock so langh aen Boort bleef was hem niet lief geweest, door dien se hem voor Sonnen onderganck wel weg wilden hebben, dit soude voortaen niet meer geschieden, want sy hen voor *Compaen* wel hadden te versekeren van 't gene hy hun gedreyght had,de Swarten van 't Lant op hant te hebben, en soude weten te wege te brengen, datse niet een Limoen en souden konnen krijgen,diende tot antwoort,dat hy quaets genoeg wist te doen, 't gene nadelig soude zijn tot hare Reyse, maer moest bekent zijn datse wel wisten waer de Limoenen stonden,en sose die gebreck hadden, wilden al den nacht van *Compaen* daer in niet vreesen om die te bekomen, wisten oock wel dat het meerder moeyten kosten soude,daerom was'et beter sy malkanderen te gemoet quamen, vriendelijck bejegende, en onderstant dede, by so verre nu hen versoeck wierd ingewilligt en de Reede ingeruymt, souden den anderen vriendelijck ontmoeten, en van 't geene voorby was niet meer spreken, daer mocht hy hem op verlaten, sont hem hier op een Vaetjen goede Mom,nevens de Brief: so lange nu de bejegeninge vriendelijck was souden den anderen daer van mede delen, eyndelijck wilde *W. Schram Claes Compaen* met al hen ghesel schap, en henlieden alle te samen in de hoede Godes bevelen, die hen woude verleenen,'t gene ter Saligheyt van nooden was, en was desen Brief geschreven in 't Schip *Hollandia* den 11 Iulius, 1626. was ondertekent: *W. Schram.*

Over en weder-handelingh in de Siera Lionis.

Na den ontfangh van desen Brief is Compaen in de plaets van 48 uren binnen de 15 onder zeyl gegaen/ liep ontrent een Goteling-schoot of twee met sijn drie Schepen de haven in/ de prijs zijnde het vierde/ leyde hy aen de Wal/nam al het geschut/ Volck en Ammonitie daer van / om op sijn andere Schepen te voeren/en om eerbaerheyts wille gaf hy 't de naem dat'et gheborsten was / dit uyt vermoeden van onwaerheyt bewoog namaels eenige van Hollandia 't selve te ondersoecken/ sagen wel dat sy 't in de gront gehouden hadden / en mogelijck was'et om de drie andere te versekeren. Den Admirael *Compaen* had op 4 stucken

ken Geſchuts/ zijn Vice Admirael 26/ zijn Schout by nacht 24/ en de Prijs 12 beloopende te ſamen 106 ſtucken/'t Schip Hollandia hadder 26 op die niet kleyn waren/ en 't Iacht Grootenbroeck 14 te ſamen 40 ſtuck Gotelingen. Doen Compaen de Reede geruymt had liepen bey de Schepen op de verlaten plaets/ſo veel de Schrijvers verhaelt haddenſe de ſelve ſo noodich niet van doen gehadt konden hun werck dat'er te verrichten was/ op de plaets daer ſe laghen wel gedaen hebben / maer 't was hert tegens hart om dien Zee-roover die eere te benemen die hy hen in gebeelt had / dat hem ook wel ter degen geſpeten heeft / het leck 't welck 't ſchip Hollandia hadde/daeromſe inde haven gekomē waren vondenſe en 't wierde geſtopt/'t ſelve was voor an en bovē de kneys van wederzijden tegens de ſteven/daer 't ſo hol en 't werk ſo verrot was / datmer met duymen en lange meſſen tot an't hegt toe inne ſtaken/door dien dat'et daer niet gedreven/maer alleen met een ſimpel Teerken fraeytjes over geſtreken was datmen't niet ſien en konde/ſy hadden God te dancken dat'et onweder 't welke ſy geleden / niet op de Spaenſche Zee gekregen hadden/en het leck vonden/'t waer anders te bedeuchten geweeſt/ dat ſy 't gheen van allen na vertelt ſouden hebben / en ſekerlijck in ſulcken gelegentheyt ſijn de Timmerlieden/menigmael oorſack vander vromen See-lieden doot. Kompaen kreeg inde volgende dagen eenige ververſchinge van Lant/ſond op dē 14 met de Stuerman tot een vereeringe/een deel ſchoone Orangie Appel/ Annaneſen / Bonaneſen met een Vaetjen Brandewijn; voor de ſelve ontfingh hy wederom tot danckbaerheydt / een Vat met Vleeſch / een Ton met Gort/ en vijf Boſſen Hoepen / dit verkreeghen hebbende aenboort/ tot dubbelde vergheldinghe voor hen te willen reuylen noch wel 100000 Li-

moenen ſoo hyſe bekomen konde / voer alſoo weder aen Boort / deede mondelingh aen Kompaen de behoorelijcke groote. Midderlerwijlen dat Hollandia

 en 't Iacht

en 't Jacht doende waren om 't leck te stoppen / so haeldense dagheliicx water/ waren oock doende om so veel Limoenen aen 't Boort te krijghen als 't mogelijcken was : sy en hadden daer het aenghenaemste leggen niet by desen Vrient die hen so minnelijck met sijn Geschut bejegent had/ moesten gestadig slagvaerdigh wesen/ met brandende Lonten by de Stucken / de Soldaten in 't geweer/ zijnde ontrent een half mijl ruymte tusschen beyde / de Stroom lieper strengelijck in en uyt/ en was gevaerlijck om nu ofte dan malkanderen op 't lijf te drijven/ men kond wel bevroeden wat slapen daer snaghts om gingh/ want in stede datmen op een verversende plaets legghende / wel een dronckjen meer nam en hem verrolickten/ moest nu een minder zijn. Staet wel te overwegen wat een goede Buyt-drijfter dat dese Oostindisch-Vader voor hem was/ aen de welcke hy in 't lieve leeken/ drijen en gewelt doen/ niet alleen een blaeuwen maer oock een bloedigen scheen geloopen had/ want hy'er seventien dooden en niet minder gequetsten kreegh/ onder dewelcke hy selver in sijn arm gewont was/ 't mocht hem spijten dat so een kostelijck Schip omtrent hem lag/ en noch meer dat hy 't de Reede voor ruymen/ en 't selve op die stede laten moest/ dan hy schreef en beleed/ dat sulcks Schram ter Vrientschap gedaen was/ maer sy achtend' goeden dagh Vriendtschap/ en datse van geen Schelm wat goets te verwachten waren/ doen hy de Reede geruymt had/ quamen sijn Volck somwijlen met Prauwen aen Boort/ brachten Limoenen en ander Goetje/ diese onder hun bekenden op 't Schiep uyt deelden/ de Zee-roovers lieten witte Vlagghen wayen tot een teecken van Vrede en Vriendtschap (dan 't werdt niet gelooft) het Volck van Kompaen aen Boort gekomen zijnde / vraegde t'elckens waerom die van Hollandia so slaghvaerdigh lagen ? seggende geen noot van hen te sullen lijden sy en souden daer niet weder aen / want waren al te onsaft begroet / daer op gheantwoordt wierde/ datse sulcks Kompaen ter eeren dede / ghy mocht den Duyvel seydense/ en gheloofdender niet aen als 't wel reden was/ maer gevraegt zijnde soje ons genomen hadt/ hoe soujet dan gheslaert hebben ? antwoorden datse in dien gevallen op het Schip sestigh Stucken van meeninge waren te leggen/ om so doende Nephtunus van der Zee te blijven/ en seyde wijders de acht kisten gelt soudense mede wel fijntjes konnen deelen : maer wierd' weder gevraeght so nu de Realen van achteren te licht waren hoe dat s'et dan maken souden ? gaven tot bescheyt/ sy souden daerom gheen krackeel aenrechten / en malkanderen die onder wegen wel toe tellen / maer de Druyven waren te suer / en Reynaert de Vos kondse niet bespringen / maer begon hun somwil te vermanen en voor te stellen van hen sondigh en Goddeloos leven/ datse so menigh mens onwettelijk en tegens alle billigheyt beschadighden/ en nochtans daer van niet ofte weynig verbetert waren/ offe niet en dachten dat 'et Godt in den hooghsten Hemel soude moeten verdrieten ? ende dat hy hun eyndelijck van een nietigh dingh de onder-gangh bevorderen / jae als men ghemeenelijck seght van een Luys de keel laten af-bijten ? want seydense / ghy zijt van Godt soo niet af-ghedwaelt / ofte dit sult ghy moeten bekennen / hier op wistense noch ootmoedigh te antwoorden/ dat het haer van herten leet was dat het soo langhe duerde/ sy wisten niet waerse hun pardon souden soecken / waren van voor-nemen uytter Zee te gaen / wanneerse vry en vranck daer uyt konden komen / de Hoogh-bootsman / die eens aen Boort quam op sijn Soon te besoecken / doen hy hem sagh ende sprack/ begon seer jammerlijck en bitterlijck te schreyen/ ende te weenen /

nen/ beklaeghde zijn ongeluck en quade gevallighept / dat hy in sulcken staet gekomen was / sijn handen te leggen aen de Wapenen / om niet allen die van Hollandia in't gemeen/maer oock in't bysonder zijne vleyselijcken Zoon/die hy een hulper geweest was om int leven te komen / het leven te benemen socht / beklagende seer zijne misdaet / hier mochtmen sien een ootmoedigh weenen van Vader en Zoon/dit wat geslanckt zijnde/ heeft noch uyt Vaderlijke mildighept zijn Zoon een goedt stuck ghelts vereert / en heeft deselve daer nevens noch aen de Scheeps-Oversten / hoogheliјck gherecommandeert / met seeckere beloften dat hy soo haest het mogelijck was uyter Zee trecken sou / nu waren de Schepen so Hollandia 't Jacht Grootenbroeck en Compaen met de zijne dus negen dagen besich met alles soo veel doenelijck was af te maecken.

Compaens derde schrijven aen W. Schram:

Op den 14 van Junius schreef Compaen weder aen W. Schram, en sond' die met zijn Stuerman met eenighe ververschinge (als verhaelt is) na Hollandia, den Inhout van den Brief was dat hy den Heer Admirael na groetenisse een goeden dagh wenschte / sond hem by dese een Vaetjen Brandewijn om aen de Swarten te gheven/ (want dat Volck daer mede willigh gemaeckt wort / zijnde seer genegen tot stercken dranck) als dat ledigh was soude hem geerne meerder senden / had hy Yserwerck ghebreck / soude 't laten weten wilde 't de Heer Schram geerne by setten bad vriendelijck de selven wou by den Brenger van zijne vereeringe/alle de Hoepen stuɾen die te ontbeeren waren/van Vleys en Gort watter gesonden wiert sout ten dancke betalen/ hoe meer datmen sond' hoe liever/doch 't stondt aen de goede wille van hem Wybrant Schram 't gene hy ontfing (in die gelegenthept) soud hy vergelden/ voorts was sijn Prijs verongheluckt/ indiender eenig ding an of in gevonden mocht worden hem dienstelik behalven de Fockemast die hy voor zijn Besaensmast halen sou/gaf daer toe oorlof om na hem te nemē/en om te doen met 't Schip/ en met alles watter aen/ in en op was na sijn gevallen/wijders so het konde zijn wilde van daeg de Hoepen geerne hebben / sulcx was 't oock gelegen met Vleesch en Gort op hooge Vrientschap/het waer licht gekomen daer niet lange te blijven/ hy wist op de plaets daer hy lach geen Water te krijgen / en sulcks wierdt verhindert door dien de Heer Schram hem niet vertroude nevens hem op de rechte Water-plaets te leggen/hy moest 'et dan op een ander versoecken/ verhaelde weder/wat voor een groot ding dat het was de Reede te ruymen / maer men moest veel doen om revers wil / het was beter dat een Jonck Kindt schreyde dan een oudt man / achte de Heer Admirael oudt en hy was jongh (te weten omtrent 38 jaren / voort hy en wist op de tijt niet meer te schrijven/ dan groete hem seer : voegder noch by dat God hen al te samen zegenen wilde / de Heer Schram met sijn ghesselschap / en hem met al sijn rebellen hoop / eyndelijck versocht datmen hem een Vaetje met dun Bier wilde senden / 't soude in danck ontfanghen worden / was onderteeckent :

Klaes Compaen.

Compaens vierde schryvens aen W. Schram.

Krijghende geen schriftelijck beschept hier op/ soo heeft hy op den 18 daer an met een Kanao en sijn Stuerman Ian Symensz Struyf, by hem hebbende ontrent 6000 Limoenen en andere kleynigheden / met een Brief afghevaerdight om die selve te leveren aen Wybrant Schram van desen Inhout : dat hy verstaen hadt van een sijner Gasten/die aen des Admiraels Boort gheweest was/ dat de Koopman vermaende vande Limoenen die hy voor henlieden kopen soude hy hat sijn best gedaen om al te kopen wat hy krijgen konde/en sont daer over

ook al wat hy had/was noch in verwachtinge van twee Canoes/ doch beducht datse niet komen souden / hy had den eenen acht en d' andere vyf staven Ysers op reeckeningh gegeven / in tegenwoordigheyt van den Koningh (van Siera Lionis) soo de Canoes noch quamen sou men Heer die altemael hebben / hy was niet nieu tot al die Vruchten / die daer te lande wiessen/ noch oock zijn Volck: evenwel verdorvense al de Plaetsen daerse quamen/ter oorsaeck dat zijn Gasten ryckelijck by 't Gelt en by de Buyt-goederen waren ghewent / al vry veel te geven / want schrijft hy/de Honden (namelijck de Africaner,) sijn so gestelt hoe-mense meer geeft / hoese meer hebben willen / so de Limoenen quamen daer hy ten andermalen om gesonden / en half voor betaelt hadt / soud' hyse den Heer Admirael altemael laten toekomen/hy selver soud' met de sijne niet langer dan tot morgens toe wachten / was van meeninge in Zee te gaen / en de Schepen de eenen voor d' ander laten voor by seylen / dit sou wesen om myn Heer gheen meer moeyten aen te doen/ behoefde zijn Schip Hollandia niet gereet te maec-ken verseeckerde ten ander malen van liever lee d'een voor end' ander na af te varen (dit was noch op het quackel beentje-gesloten/hoe wel de Vogel niet in 't net wilde) hy had ook vriendelijk te versoeken/dat hem vanden Heer Admirael mochte gesonden worden een Kaes twee ofte drie voor sijn eygen eten / daer be-nessens wat Boter hem sou groote vriendtschap geschieden / had wel meer ghe-breck maer mits by Hollandia een langhe Reys te doen stont / daer toe veel van node was so dorfde hy henlieden niet lastigh vallen/ niet te min badt noch so de Schipper so veel wilde doen met des Admiraels inwilligingh/ dat hy hem kon-de helpen aen twee Jmblocq om sijn Schip kiel te halen/ en wat mardelijn om de Zeylen te vermaken / so schrijft hy hem daer mede gherief ghedaen konde worden / soude sulcks met een danckbaer vriendt houdent herte ver-gelden / verseeckerende ten derde male (maer gelove dat hy sulcks niet meende) soo haest de Limoenen quamen souden die alle hem toe komen/ doch hy wachte niet langer als van dien dagh / meende morghen soo't Godt beliefden door te gaen / die wilde hem en de Heer W. Schram behouden Reys verleenen / en voorts gheven dat sy Lieden voorspoedigh in Indien mochten koomen / sond' een kleyne vereeringh aen den Admirael/ en soo't hem belief-de kond' des Schippers Vrou daer van mede deelen : wijders gaf hem de groedt met al sijn Hert / versoeckt de Vrindtschap te mogen ontfangen / dat-ter gheen van zijn Volck in de Cajuyt ghelaten soude werden / dan die hy stuerde om met hem te spreecken / hy was verwondert dat de Heer Admi-rael hem so nederigh hiel/ en dat hy al zijn Volck so laet by hem komen / d'een snapte hier en d' ander daer / en sulcke redenen die aldaer voorvielen van henlieden waren niet betamelijck te doen aen den Heer Wybrant Schram, en quamen hem Compaen al te malen ter ooren / vriendtschap soud doen soo zijn Volck niet in de Cajuyt ghelaten wierdt / eyndelijck wenschte hy dat Godt hen altemalen wel zegenen wilde / en een gheluckighe behouden Reys verlenen/ was onderteeckent. Claes Compaen.

W. Schrams derde ende laetste brief aen Compaen. Wybrant Schram na neghen daghen in de Siera Lionis ghelegghen te hebben / en nu genoeghsaem klaer omme te vertrecken / van meeningh die dagh het laetste Water te halen / en dan den 19 seyl te gaen / schrijft cito wederom al-dus / hy had'et schrijvens van Klaes Compaen sy die haestelijck afghevaer-dight was / oock datelijck ontfanghen mette Limoenen die daer nessens gingen/

gingen/ bedanckten hem daer voor / en wenschten wel wat meeer er ghekregen te hebben/ geloofden niet te min dat hy voor die tijt niet meerder had konnen bekomen/ maer also hy schreef noch eenige Prauwen met Limoenen te verwachten/ die hy alsdan begeerde aen hem te senden / versocht dat die van den selven avont aen Boort mochten ghebracht worden / alsose verstonden dat hy de volgende morghen gesint was te vertrecken/ het versoeck van twee ofte drie Kasen en andere kleynigheden/ wierd' hem met den stuerman brengher van den Brief gesonden/ die hem van al het gene voorghevallen was goet bescheyt soude konnen doen/ waer aen sy hen gestelt hadden/ eyndigende deses/ wilde hem met alle sijn geselschap/ neffens hunne eyghen Volck / al te samen Gode bevelen/ die hun het saligste verleenen wilde/ was gedaen in 't Schip Hollandia den 18 Juli 1626. en onderteeckent : Wybrant Schram.

Also Compaen op 't voorigh schrijven/ en volgens des Stuermans beloften/ dien selven avondt geen Limoenen sont / en sy gereet waren/ hebben op den 19 des morgens hare Anckers gelicht / en zijn 't zeyl ghegaen / gevende Kompaen ter eeren drie schoten/ dan hy bleef leggen/ sy hadden tot ververschinge ontrent 60000 Limoenen met eenige Orangie van Land bekomen/ daer van yder Persoon/ so wel voor Hollandia als voor 't Jacht 128 stucx syn uytgedeelt / en dat voor 450 Persoonen/ dit was behalven de Limoenen die 't Volck voor hun selven gepluckt/ en van Kompaens Gasten gekregen hadden / dat mede een groot getal bedroegh/ sulckx datse den Almachtigen wel hadden te dancken / voor de verversinge en so van de Zee-roovers ontslagen geraeckt te zijn / sy waren alle te samen van gevoelen geweest/ datse noch eens aen de Veter geraeckt souden hebben? warender wel op ghemoedt/ schoon datter niet anders dan een schadeloos Schip en bloedt-stortinge van komen konde; op den 21 daer an volgende/ was het seer ongestadigh weder/ met regen-buyen en holle Zee/ de Winden liepen van d'een tot d'ander hoeck/ sulckx datse des snachts mosten wenden/ daer door het Jacht van hem verdwaelt / en door de donckere Lucht / mits het over en weder gaen versteken wiert/ waer door het selve van Hollandia verseylt zijnde / is Kompaen (loerende op die gelegentheydt) met sijn drie wel gewapende Schepen recht daer op aen ghevaren ; het Schip Hollandia was niet slachvaerdigh/ niet gereedt zijnde op des Zee-rovers komst/en swaeyde daer om/ op dat afwijckende hem ondertusschen tot slaen gereedt maken mocht / alle Soldaten en Bootsgesellen mosten na schriftelijck bevel elck op heure toegevoegde plaetsen passen/ oock op lijf-straffe was wel haestelijck belast/ die niet dan tot nader ordre ofte metter doot te ontruymen : desghelijcks hadden de Officieren door trou-beloften hen verbonden op de eet het Lant en hunne Meesters gedaen/niet af te wijcken / maer alle vlijt doen om de voorsz. Zee-roover te vermannen en uytter Zee te helpen : welcke eendracht ende verknopinghe sulcke moedigheydt onder het Volck maeckte datse by na niet liever scheenen te wenschen / als weder aen de man te komen/ tot welcken eynde alle de sware Stucken van vooren na achteren wierden gebracht (mits Compaen in de voorige strijdt daer de meeste forsse ghedaen hadt) zijnde geladen met alderhande scherp / als Kruysballen / Ketringhen/ Koegheles/ Ysere bouten / heele en halve schuyftanghen : oock haddense in de Siera Lionis menighte van draet-Koegels laten gieten / die onder de Soldaten uytghedeelt wierden / met bevel soose gheen Volck boven en vernamen / datse alsdan mette draet-koghels / de Seylen en het Want

Compaen en 't Schip Hollandia afscheyts-handelingh.

van

van des Zee-roovers Schepen schadeloos soude schieten / wijders warender eenige Soldaten in de groote Marsse gestelt om uyt Metale boogen met Vuer-pijlen de brant in haer Zeylen te brengen / alle dese bereydselen hadden de Zee-roovers in de Sicra Liona leggende/ en in Hollandia komende/ ghenoegh gesien/ also sulcks hen lieden breet ten toon gestelt/ noyt verborgen gehouden wierde/ dus vaerdigh zijnde/ haelden al haer kleyne Zeylen in/ wachtende den Zeeroover/ die met sijn drijven seer treffelijck/ en in goede ordre wederom op hem af quamen / laetende van achteren de Fransche / en van boven de Prince Vlagh waeyen/ eyndelijck quam Compaens Schip so na by / dat men hem verpraeyde / hy vraeghde de Schipper van Hollandia, (die achter op het Schip stont) nae het Jacht? die seyde dat het selfde door sijn wel bezeyltheyt voor uyt gelopen was/ vraeghde wat hy so na te doen hadt? of hy quam als Vrient of Vyant? dat hy sulcks soude seggen/ hy gaf antwoort van Vriendt te zijn/ en sulcks te willen blijven/ dan om sulcx te gelooven/ wiert hem geraden af te wijcken/ 't welck hy beloofde te sullen doen/ hier op hebbense den anderē een vriendelijken dronck toe gedroncken/ met een schoot vereert/ en behouden Reys toe gewenscht/ ende daer mee gescheyden: doch op de na-middagh kreeg hy 't Jacht Grootenbroek in 't oogh/ daer al wederom die van Hollandia voor vreesde/ dat hen sulcks ontmoeten soude/ doense hem sijn Cours sagen stellen / beraedtslaeghden hem den gantschen dagh te volgen/ en recht in sijn Vaer-water te houden/ om soo wanneerse by 't Jacht quamen/ alle middelen aen te wenden / 't selve te ontsetten/ Compaen naderende 't Jacht heefter regel-recht op aen gehouden / als Hollandia dat vernam/ stack by/ en wan hem de loef af / sulcks van Kompaen aengemerckt zijnde/ als mede dat hy van het Schip Hollandia so kort gevolgt wiert/ waer door geen half uur tot slaen en tot vermeesteren van 't Jacht konde over blijven/ veranderende van voor-neem/ en is tegens den avont voor Wint na sijn Schout by Nacht gheloopen / alsoo die niet wel bezeylt was/ oock wierdt het Jacht des avonts laet uyt de stengen van Hollandia hoogh te loevert ghesien/ en buyten perijckel gheoordeelt/ en zedert op de Reyse niet weder vernomen. Het bleeck wel doen het Schip Hollandia alleen was/ dat hy 't andermael wilde over vallen/ maer vandt sich bedrogen/ het tegenweer was te gereet/ en geen voordeel siende/ veynsde Vrient te wesen/ het welcke hem spijten mocht/ dat hy/ hebbende drie kloecke Schepen met Ammonitie/ Volck/ en 106 stucken Geschuts versien / en sulcken hupsen Buyt / te weten / een schoon Schip met 26 stucken (doch wel gemant en beset met Musquettiers) heeft moeten verlaten / en met goeder oogen aensien ende ghedoogen / dat het selve niet een streeck om sijnent wil uyt den wegh liep/ soo de Schrijver op 't Schip Hollandia getuyght in sijn Journael hier meest gevolght / dan het is wel te bemercken dat Hollandia al voort settende sijn loop nam/ en tot slaen bereyde/ sijn swaer Geschut na e achteren brengende/ Kompaen had hem menigmalen laten verluyden/ Nephtunis en Meester van de Zee te willen zijn / want hy hem oock beroemde aen henlieden/ eens in 't Canael onder een Vloot van 30 Schepen/ soo Hollanders als Engelschen geweest te hebben/ die alle voor hem de vlucht namen / uytgesondert twee/ die verovert wierden/ maer hier deed hy niet op/ oorsaeck dat hem al schersende belast wierdt geen Oost-Indisch-Vaders meer aen te tasten / ofte soude harde Boonen leeren kauwen/ van dese tocht weet Kompaen noch wel te verhalen/ hoe dat het hem bequaem/ en is hem menighmael vernieuwt by anderen/

Na-reden over het Schip Hollandia en Compaen.

dere/ die wat vry met hem spreecken mochten / hy seyde wel/ jae daer wierden Poorten op gedaen als Hoy-huys-deuren / soodanigh was oock het grof Gheschut datmen te Boordt brocht / uyt alle dit voorighe brengh ick my te binnen/ gelijck meer-malen geseydt is/dat hy sijn Zee-rooven aen leyde na de woorden Polineus met list, en ook met kracht, schoon het hem beyde in de voorighe vertellinge gemist is/ want so wel uyt sijnen onder-handelingen als oock de Brieven kan men bespeuren sijn listigheydt en vleyeryen/maer was te seer daer over berucht / door de menichvuldige parten by hem so nu en dan gespeelt (als verhaelt is) en daerom was het ongeloof/hoe seer hy oock van vrient schap en trou sprack by de Zee-luyden in gegrift/ en in de harssenen als verstaelt/ het achterdencken door 't sacht spiegelen aen anderen/had hardigheyt in de ghedachten van anderen gemaeckt/ en nu was het met geen moy praten en vriendelicke bejegheningen daer uyt te wecken / hoe dat Kompaen hem meerder aenstelde van Vrient te zijn/de beloften te willen na komen/ geen quaet te doen dencken/ofte diergelijcke/hoe datter meerder op hem gepast wierdt/dat nu sijn gewelt op dese tijt aen geleyt/ geen wenschelick gevolg had / was hem seer niet te wijten als 't geluck / dat hem doen niet dienen woude / want selfs de ghene die hy hem tot Vyanden gemaeckt hadt / ghetuyghden dat hy sich als een kloecken Zee-Helt in de slagh betoonde / als in de Zee strijden wel ervaren was / en sulcks was hy. Hadt de Heer willen verleenen, dat hy soo met sijn doortrapte loosheyt als kloeckmoedigheyt, het Vaderlandt meerder dienst, dan nu wel schade gedaen hadt.

Kompaen hier niet op gedaen hebbende/ keerde weder om te rug na de Noord/ en vischten onder-wegen noch een Schip ofte goede Buyt / waerdigh gheacht ontrent 50000 Gulden. Dit was sijn Buer man Iacob Quick, komende met dit Schip rijkelijck geladen van Guinea voor Koopman / hy verviel hier in sijn handen/ en waneer hy by den Zee-roover quam / wierdt terstont bekent van Kompaen, die hem seer vriendelick verwellekomde / het hooft gestoken hebbende tot de Cajuyts Venster ofte Galderye uyt/ende riep/weest wellekom mijn goede Buerman, liet hem aen Boort komen/en maeckte het Schip prijs/soo veel gelde by hem de Nabuerschap / betoonende dat hy op 't laetste / nochte Vriendt noch Vyant/ noch van verre/ noch van na by en spaerde/ maer dattet alles hem wellekom was/ 't gene hy slechts krijgen konde. Iacob Quick had een Soon/ Pieper Quick genaemt/by hem/zijnde ontrent 13 Jaren oudt/ dese was Compaen van meeninge by sich te houden/en seyde alsoo hy haest nae 't Vaderlandt toe wilde/ sou hem selver t'huys beschicken/had een goet behagen in den Jonghen; maer een wijl daer na van anderen beraedt geworden zijnde/seyde hy tegens den Vader. Het is noch een goed Christen Mensch, blevē wy wat lange uyt, hy soud' ons mogelik gelijk worden, wil ick je seggen? hy soud' oock lichtelick, en metter haest niet veel deughen, het is beter dat ghy hem by u selfs behoudt, dit Schip bracht hy tot Sale, en was mogelick het gene Ian Iansz. van Haerlem vereert wierdt/ met de 12 Leyel Stucken/ daer van geschreven is hier te vooren. Jacob Quick van Oostzanen genomen.

De Zee-roover met sijn nieuwe Buyt Schip / en sijn Roof-schepen quam wel rijckelijck gelad en wederom tot Sale ten Ancker / daer hy vernam dat sijn pardon ghekomen was; want Abraham Valckenburgh bracht sijn eerste pardon in 't geselschap van Evert Korneliszz, Schipper van den Om-val van Hoorn, tot Sale ten huyse van den Admirael en Renegados Ian Iansz. van Haerlem daerse wel een half Jaer nae de komste van Kompaen ghewacht / en Heyn Aertsz. sijn

halve

halve Broeder prololongatie van't Pardon gebracht hadde / doen bleef hy niet lange daer/ maer socht alles aen een zijde te schicken en voorts na 't Vaderlant te varen/daer hy groot verlangen na hadde so hy seyde. Middelerwijlen dat desen Zee-roover noch voor Sale lagh/ bedreef hy vreemde saecken/want de Alcaide van Sale of den Stadthouder van 's Koninghs wegen/of hy schoon so stoutmoedigh was/ dat deselve en die van de Stadt (hun houdende by naest als een Republijcque) de Koning van Maroca Multai Zidan in't laetste vluchten voor de Santo de Stadt weygeren dorst/ en met Geschut van de Engelsche versien hem daer uyt hield' / nochtans most hy in 't aftrecken van Klaes Compaen leeren/ dat de selve alles te pas quam/oock weynigh om hem gaf / jae het hert hat om hem in syn Schip gevangen te houden / tot dat hy van alles voldaen was / en gingh aldus toe ; hy verkocht voor het laetste en eer hy vertrock / soo Wassenaer verhaelt een Buyt van ontrent 50000 Guldens/welcke Penningen hy ontfing/ daer bleef een schult open aende Alcaide van een goede Somme / en om dit te krijgen sonder lange om den Thuyn geleyt te worden/ so noode Kompaen deselve Vriendelijck te gast binnen Scheeps-Boort/ hy quam met eenig geselschap/ wierd' minnelijck onthaelt / en wel opgedischt : na de maeltydt ghedaen was/ seyde Compaen (nu genoegh bereydt zijnde tot syn vertreck van daer) de Heer Alcaide moest soo langhe by hem blijven tot dat hy syn Gelden volkomen hadt/ te weten de restant van de verkochte Waren aen hem : die tot bescheyt gaf / soo veel contanten nu niet by sich te hebben/ soud' hem van alles aen Lant voldoen/ maer Kompaen daer op weder/ dat hy so langh in syn Schip blijven moest/ tot dat'er een van sijnent weghen sulcks bestelde / hy hadde nu gheen tijdt omme te wachten/ moest nu na 't Vaderlandt/ 't welck van hem soo lange begeert was.

De Alcaide wort ghedwongen tot betalinge en hoe.

De Alcaide socht nu dees dan geene wegen/ doch al syn soet fluyten ende schoon singen holp niet/ 't moest wesen/ dies wiert'er gelt uytte Stad gehaelt/bestaende in Realen van achten/ de selve liet Kompaen altemalen beproeven en steken/ om te weten of het suyver Silver waer / maer t er deghen doorsocht hebbende vondt de meeste Bellion-Silver/ van slecht Aloi. Waer over seer verstoort hy de quade de Cajuyts-venster uytwierp in 't water / segghende soo en bedrieghdyer geen andere mede/ eenighe vielender in de Boot / en wierden van de Matrosen geknapt of wegh-genomen/ de andere gingen verlooren/watter vorders om gedaen en ghepraet wierdt / de Alcaide moest ten vollen betalen / dat eer hy uyt'et Schip mocht / sonder langhe te beyden : betaelt zijnde liet hy de selve na huys varen/ en van syn eygen Volck dienen/ op dat'er geen van syn Volck aen Landt gehouden souden worden/ gaf hem daer op eenige eerschoten toe. Compaen hadt de loosheyt van de Alcaide, en van de Barbarische Natien of Mooren so wel beproeft/ dat hy het hun nu op 'et scheyden bry suer bekomen deed/ so deed hy redderen de meeste saecken van syn ongheredderde dinghen.

Een Salese Iode bedrogen-

Daer was oock een Iode te Sale die met syn Slaef aen Boordt quam van desen Zee-Roover / terwijlen deselve in onderhandelingh was met het Boodts-volck/ nu so hadde de Slaef syn Patroon bepraet om sulcks te doen / alsoo een van syn Bloedt-verwanten hem beloofr hadde / alsse wilden vertreecken nae het Vaderlant hem te sullen verlossen/ gelijckse alrede nu op 'et vertrecken lagen/ vreesende anders datter niet of vallen soude / en mogelijcken de Iode het gaerne metten eersten bequaem. In't Schip ghekomen zijnde / wierd' ghesprooken over de prijs/ en eyndelijck verdrach ghemaeckt / men begon het rantsoen-gelt

te tel=

te tellen / middelerwijlen quam Kompaen eens buyten / daer hy yets wat te doen mochte hebben; siende nu dese Lieden besich met Gelt te tellen/ so vraeghde hy henlieden watse doen wilden? men gaf tot antwoordt/ dat de Slave daer teghenwoordigh gelost was vande Iode voor een sekere Somme / wat is dat? seyde hy: ick en heb hier geen Slaven binnen Boort/ al dit Volk en mijn Lantsluyden zijn vry/ ghy en sulter mijn geen gelt voor tellen op de hooghste ongenade/ want hy is hier alrede los: de Iode begon veel woorden te doeren/ en mogheliik meende hy dat hem Kompaen so veel toegeven souden als te voren/ maer die seyde ben ick hier met Christus Verraders gequelt? grijpt dien Hont/ en werpt hem buyten Boort: het welcke van eenige rauwe Gasten terstont na ghekomen wierdt/ maer de sommige medelijden hebbende met dien rampsalighe/ trocken hem uyt het water/ en brachten hem half doot na Lant / soo datmen wel seggen mocht: dat des eenen schade 't welvaren van de andere was.

Wel haest vertrockense doen van Sale, om de Reys na huys te bevorderen / met sich nemende de Persoonen voor ghedacht die hem sijn pardon behandight hadden/ te weten: Aberham van Valkenburgh, Evert Cornelisz. van de Omval, en Heyn Aertsz zijnen Broeder/ doense nu ter maeltijt gaen souden en saten om te eten/ so namen dese Lieden de Hoeden of om God de Heere aen te roepen dat hy de spijse wilde zeghenen/ maer Kompaen die vraeghden hen (die nu al aen 't eten begon) wat doetghe? waerom en tast ghy niet toe? wy hebben de goeden Godt aen geroepen antwoordense/ op dat de Spijse ons wel bekomen mocht; o! seyde hy, dat is niet van noode, onse lieve Heer is wel in twee jaren in mijn Schip niet geweest, och sey de Schipper Evert, hoe spreeckt ghy doch so qualijck? wat eenen ellendighen troost is dat? ick seght antwoorde Kompaen om dat wy voor 2 Jaren/ het Testament/ de ghebede en Psalmboecken buyten Scheeps-Boort hebben geworpen/ en zedert alle biddinghe en danckinghen op gesevdt / daer en is niemandt die Godt aenroept / soo reken ick dan dat de Heere niet in het Schip is gheweest/ in de twee Jaren. Och hoe verre komt den mensch door de verhardinghe der sonden vogh men kan het nemen / dat Godt van de Sondaren wijckt/ ghelijck hy voor een van zijne Dienaren seyde/ van het Isralitische Volck / wee hem wanneer ick ben van hem geweken, en O Israel! uwe sonden scheyden u en uwen Godt van malkander. Daerom en was het niet vreemt dat hy seyde sonder Godt te zijn / want in handel ende wandel betoonde hy datter by hem gheen Godes vrese was / noch oock by sijn Volck / levende als sonder Godt.

Compaen Atheist, of sonder God.

Met sijn Schepen komende ontrendt Tetuan niet wijdt binnen de enghte van Gibralter vondt daer twee Schepen uyt dese Landen (onder welcke de eene een Zeelander was) het volck van sijn Schepen quamen somwijlen by de anderen/ desgelijcks die weder aen het Boort / eenighe van des Zees-Officiers/ hadden aen de Officieren van Kompaen gepresenteert wanneer den Admirael maer wilde/ sy konden hem lichtelijck doen hebben beyde hare Schepen / des daer voorens te genieten eenen goeden penningh/ na de waerdye van den Buyt: wanneer nu Kompaen dit wierd' bekent ghemaeckt / en dat sijn voornaemste het licht om doen voor-stelden / soo seyde hy / datmen die van de andere Schepen oock moesten bekent maken/ also desen nieuwen aenvangh 't geheele Corpus geraeckte/ want oock daer door 't pardon vernietight soude zijn / waer uyt volgen moest/ dat hen de nu seeckere genade in een seer onsekere verkeeren

Bekorelijcke aenslagh omtrent Tetuan.

soude/

souden/niettemin sose 't wilden doen hy mede so niet was 't hem evenveel/tot dien eynde schreef hy aen die vande andere Schepen/een kort ontbodt/en was ontrent van desen inhout. Waerde Vrienden en beminde Kinderen/voor tegenwoordigh is ons aen geboden de twee Schepen die by ons leggen van haer eygen Volck/het welcke ons lichtelijck om te verkrijgen soude zijn/wanneer ghy dit soudet willen ingaen/ een goeden Buyt sonder lijfs ghevaer / het welcke sy beantwoorden / hy wilde maer gebieden /sy souden sijn ghebodt nakomen/als dienst-bereyde Kinderen behoorden te doen aen Vader ende Kapiteyn / ende middelerwijlen dat men den aenvanck haest meende te maken quam Schipper Evert Cornelisz. dat te verstaen/die hem daer over seer ontsette/wel wetende dat al sijn gedane moeyten van wegen 't pardon dan al verloren was / hy ging by Compaen en bad met schreyende oogen(soo hy my selver verhaelt heeft)hy wilde doch soodanigh voornemen achter-wege laten/wist immers wel dat 'et pardon daer mede gevioleert/ende daer na de genade gantsch uyt soude zijn/die nu met veel moeyten en kosten waren verkreghen/want dit doende soud' de laetste dwalinge ergher dan de eerste zijn. En daer was oock alrede een machtige Vloot Schepen onder den Admirael Lourens Reael uyt Hollant voor handen om hem op te soecken/ en sulcx was waer; want Compaen hadt nau vier dagen van Sale gheweest/of de ghemelde Admirael quam aldaer om sijnent wil/haddense malkanderen bejegent het souder heet vande Rooster gegaen hebben/ dies Evert Cornelisz. so lange met bidden en smeken aenhield/ dat Kompaen hem de hant gaf/ beloofde en seyde datter geen onheyl soude geschien/hy wilde hoe eer hoe liever zijnen weg na 't Vaderlant/na Vrou/Kinderen en Vrienden bevorderen / schreef aen zijn Volck / dat hy van sinne verandert was / om ghewichtighe oorsaecken hy het selve na laten most.

Yrsche lichte vrouwen bekomen haren loon.

Onder Yrlandt komende / daer hy in 't begin sijner Zeerooverenen so dickwils hadt geweest/om aldaer eenige ververschinge te bekomen/en tijdinge van het verlangen sijns pardons/geraeckte ontrent een seeckere Haven/daer hy het Ancker vallen en sijn Booten nae Landt toe roeyen liet / om eenige nootdruften te doen in koopen/de Matroosen ter plaetse ghekomen zijnde / sochten niet alleen Victualie / en wat anders meer van noode mochte wesen / maer oock de wil van eenige lichte Vrouwen/ die verstaen hebbende dat de Zee-roovers daer lagen/van Gout/Silver ende Kleynodien wel versien / haestelijck in een goede getal haer nae 't Boort begaven/om wat te verdienen / sy wierden oock niet te rugghe ghesonden voor en al eer dat men van Venus werck verzadight was/ en Compaen geraden docht niet langer te vertoeven / op dat niet de tijt van sijn perdon uyt zijnde/hem nieuwe moeyten en kosten soude geven / daer toe Schipper Evert altijt seer hart aendrongh/ en de saecke be-yverde/ dies wierden de Boelkens weder in de Boot gelaten / en van eenige rauwe Gasten na Lant toe ghevoert/Evert Cornelisz. begaf hem aen 't Roer (so hy my verhaelt heeft) teghens Strand' aen komende / soo begonnen de maets voor eerst al het ghelt datse bekomen hadden haer af te nemen/en niet tegenstaende dat de Hoeren schreyden / kermden/baden/vloeckten na dat elck ghebeckt was / en gelder geen barmhertigheyt / het loon wiert geoordeelt na de verdiensten , Compaens Boeltje nam haer toevlucht by Schipper Evert die haer rade buyten Boort/ende door het Water een zijd-wegh te kiesen/gelijckse dede / ende raeckte alleen onghemolesteert vry tot heuren middel nat zijnde / de andere wierden haer Kleederen tot by nae aen de middel af-ghesneden / en soo met bloote Billen op Strandt gejaeght; na

dat

dat een deerlick klagen en een wonderlick Schouspel gaf/de Boot weder gekeert en aen Boort gekomen zijnde/verhaeldemen dese Historie in't Schip en seyden: hoe datse de Hoeren uyt gestreken hadden/ 't welk by de meesten hoop een groot lachen verwekten/Compaen verstaen hebbende dat de zijne vry geraeckt was/ seyde so ist dan wel/ andersints wouder een quaet huys gelegen hebben.

Hem worde hier omtrent door eenen Mr IanQuenoy, veerthien dagen verlanginge van zijn pardon behandigt/en voor de Hollantsche gare seylende had nog vier dagen respijts/voor tVlie komende ontdekte hy zijn presentie/maer eer hem binnen gaets begaf/so vaerdigde hy een man af/die tot Medenblick trok en hem 't pardon ter plaetse daer bestelt was quam halen/daer op seylde hy met sijn drie Schepen binnen; op't eene was hy met zijn BroederHeynAertsz. endeEvertKornelisz zijnde denOmval vanHoorn,de gemelde schipper Evert byYle de Maro ontnomen/ als verhaelt is/ dat op 22000 Gulden geschat wierd'/ toekomende Ian Dircksz.Deucht,die met SchipperEvert veel moeyten gedaen had om't schip wederom te krijgen/sijn pardon bevorderende/op 't tweede schip was Iacob Klaesz als Vice Admirael/twee jaren met hem gevaren hebbende / 't Schip was uyt de Straet gekomen/met Candische Wijnen geladen / daer van tot Dantzigh twee derdendeelen/en tot Enckhuysen het ander derdendeel behoorde/'t derde was het Geneesch schip/ na de Kust gaende van hem genomen/ de Witte van Rotterdam was'er Schipper op geweest/dese drie schepen wierd' een yeder wederom bestelt; op een van de Schepen lagen negen stucken die Pieter Evertsz. ontnomen waren die bequam hy noch wederom. In't Vlie verliet Compaen al sijn Schepen/en quam recht op Sparendam aen (schrijft Wassenaer) sommighe seggen dat hy om seeckerheydt zijns Persoons voor eerst noch in stilligheyt nae Vyanen trock / tot datter nader verseekeringh/uyt 's Graven-haghe quam / doen trock hy voorts nae den Haghe, alwaer hy zijn voetval voor de Prince van Orangien dede/ en sijn Excellentie voort vergunde Perdon aen sulcken Rebel verleent / in presentie van de H. Moog: Heeren Staten Generael bedanckte / men seght dat hy een goede party ongheműnt Goudt den Prince vereeren wilde / doch dat de selve het af-sloegh/niet willende hebben van de geroofde Goederen / segghende daer waren wel anderen die 't wel hebben soude willen / en het beter van noode hadden ghelijckt niet meer dan al te wel bleeck / want veele buyten het Hof (ick swijge van binnen) maecktender geen swarigheyt van / soo hy naemaels selver ghetuyghde/niet wetende hoe hy dra ghenoegh uyt den Haegh gheraken soude/ want hy na een yeder daer toe liep als tot een algemeenen Buyt/ daer na quam hy op Oostzaner Overtoom / en voorts met een goedt ghetal van Volck in een groote Schuyt langhes de Gou ghevoert na Huys by sijn Volck / die noyt ghedacht hadden hem wederom te sullen sien / van dit waren wy mede aenschouwers doen ter tijdt tot Oost-zanen wesende. Terwijlen hy hem in sijn Huys onthieldt was hy ghestadigh met twee weerbare Persoonen verselt / niet minder als hy ghewapent / en hadt altoos twee Pistolen gheladen achter sijn deur legghen/ op de welcke hy sijn retraict al wandelende nam / als hy van veel gheselschap besocht wierd' / dese Wapenen leyde hy dagh nochte naght af / in ghestadighe vreese zijnde van d'een of d'ander overvallen te worden / nae onse beste kennisse hadt hy drie Persoonnen in het eerste by sich / d'eene was Willem de Vries, die van eersten af by hem gheweest was / en daer nae tot Oostzanen trouwde / d'ander wierde Agge ghenaemt / mede een Vries / eerst mael

Compaens Schepen komen binnen't Vaderland, en wedervaren.

Compaens t'huys zijn en wedervaren tot Oostzanen.

zijn

zijn Cajuyt-wachter geweest/ nu zijn voornaemste Dienaer/ dese onder wees ick veel in de schrijf-konst by Mr. Pieter Kas. stierf weynig jaren na de t'huys komste/ de derde was een Fransman/en dese alle drie wel gestelt om hem te passen/niet te min so liep Kompaen somwijlen alleen zijn vermaeck nemende achter de Kerck/ daer een Laen ofte Cingel met Boomen en water omcingelt was/alle dags wat vreemts van kleders an hebbende/dat hem des te onsachelicker maeckte/komende van zijn Wandelplaets/liep hy door onse school d'eene deur in d'ander weder om uyt/terwijlen wasser naeulijcx eene die op kijken dorst/elk was voor anderen te lesen besig. Hy is nu een man van ontrent 70 jaren/ en doen hy t' huys quam van ontrent de 40/lang van gestalte en manhaftigh opsicht/seer wel sprekende/ met groote voorsichtigheyt sijnen handel verswijgende/mede declende die so soberlijk aen zijne bekenden. Het Visschen is tot op dese tijt zijn grootste vermaeckelijckheyt ghweest/verdrijvende daer mede buyten twijffel veel quellinge des ghemoets/en inde eerste jaren was dien handel hem goet / omme te ontgaen het versoeck van so veel hondert menschen/van welcke tot hem quamen van hooge en lage staet Vrienden/ ende die het niet anders meenden dan van hem in hare schade eenige vergeldinge te ontfangen/die hem vriendelijk bejegende uyt oude allantie/ kennisse/ en handelingen / waer onder niet de minste en was een Portugees die hem besoeckende als een Broeder omhelsde/andere die hem weder in tegendeel alle smaet en Injurie sochten te doen so veel alsse konden.

Een Buysman weder-varen met Compaen

Een seker Buysman van Egmont op Zee, daer in die voorighe discoursen van vermelt is/quam tot Ooſtzanen, en Compaen tot sijnen huyse besoecken gevende hem de oorsaeck van de komste te kennen en dat hy geen Gelt van de Admiraliteyt tot Hoorn hadde konnen krijgen/van wegen de Haring; Compaen hielt hem met een schoon praetje op/dan ergens te doen hebbende/ heeft sijn Huysvrou uyt mede dogen/overmits hy klaeghde / niet teghens de schade mogen / hem vier goude Ryders vereert/ en eens toe gheschoncken/niet te vreden zijnde/ bleef tot dat Kompaen weder binnen quam/des begon op nieu te klagen/en seyde dat de Haring doen op een seer hogen prijs was/en dattet niet en konde gaen geen meer daer voor te sullen hebben hier op vraegden hy / hoe veel hebdy dan ? de Visscher haelde de vier goude Ryders voor den dagh/ en gafse oock Compaen te besien diese terstont in sijn dieffack wegh stack/ en seyde nu niet te sullen hebben/stelde hem gantsch verstoort/en wildese niet weder geven/ hy trok dien eygenste dagh met sijn Vrou/Kinderen en een Dienaer na Sardam gekleet in't root Scharlaken met silvere Passamenten / niet verghetende ghewapent te zijn met Pistolen en ander geweer/de Visscherman ging mede / en kouten onder weegh met malkander/onder andere verhaelde de Egmonder, hoe ghevarelijck/en met wat moeyten hy met sijn Visschery de Zee bouwen most/datse veel zwarigheyt hadden/veel ongemacken uytstonden/en gevaer des levens leden/door de quade tyden daermen 't Volck buyten Boort wierp/ 't sou hem doch gelieven zijn staet te willen in sien/en 't gene hy gekocht had vergoeden Kompaen seyde hy had ook groot ongemack geleden/en ongeluck meer dan de Visscher / en so wanneer het wederom voorviel sulke avontueren te soecken/wilde liever te Lande beginnen/ en hoe vraegde de Visscher: een Ruyter worden/en de Prins van Orangien dienen antwoorde hy / maer daer en sou seyde de Buysman so groote Buyten niet by vallen/als ghy wel ter Zee gekregen hebt; oock meerder rust sprack Kompaen, ghy klaeght van u ongemack/ende ick heb menighmael voor een uer twee ofte

drie

drie ſlapens datſe op mijn paſten groot gelt moeten geven/ en in geſtadige ſorge moeten zijn/ niet alleen voor anderen/ maer oock voor mijn eygen Volck / uwe ongemack is maer weelde gheweeſt by het mijne / en als ghy wakende wierdt / vraeghde de Viſſcher ? dan antwoorde hy/ moeſt ick op mijn ſelven paſſen / en dat met groote bekommeringhe/ ick hebbe vaeck gewenſcht/ in ſiende de groote onſekerheyt mijnes Staets/ dat ick niet meer dan met drie of met vier duyſent Gulden in vryheyt / en in mijn Vaderlant by Vrouw en Kinderen mochte zijn/ en de geruſtheyt genieten/ hoewel my de overvloedt van Ryckdommen/ en koſtelijckheden genoeghſaem toe vloeyde. Dit hoorde de Viſſcher met verwondering aen/en begon 't ongemack van de haren/ daer ſchier ſoetigheyt by te rekenen/ de Secretaris van Ooſtzanen was op 't Weer of Kerck-pad mede by den hoop gekomen/ gingen in de Herberg van de Valck/ daerſer eens op droncken/ doch Compaen hielt ſich al wandelende/en de Buyſman verviel metten dranck wederom op ſijn oude Text/verſocht dat hy voor 't gene belooft was/betalinge wilde doen/hy kond'ofte mocht niet teghens de ſchade/en wiſt niet wat de Reeders te ſeggen hadden/maer daer viel niet af/hy ſeyde recht uyt/noch in't geheel noch ten deele daer toe te willen verſtaen/mocht ſich vernoegt houden/wilde de Reeders het ſchraepſel van ſijn nagels niet gheven / hadder niet mede te doen: van meer dan 35 Schepen was hy meeſter gheweeſt / en dorſt de Schippers en Reders daer van noch wel onder de oogen ſien. Wat is doch vraegde hy / u deel in de Rederye geweeſt? dat was al veel voor my antwoorde de Viſſcher/is u part vraegden hy noch een mael/ wel 20 of 30 gulden? wat moetje hebben ? waerlick indien ick die aen u geven ſoude/ick wierpſe liever daer voor in de Zaen, jy benter genadelijck af gekomen/en't was doen oock buyten uwe giſſinge/nu wel aen komt eens in't doorgaen van Ooſtzanen met u Soon/ick ſal hem een vereeringe doen dat ghy my bedancken ſult/ met dit ſeggen liep hy na achteren in een Vertreck/de Viſſcher vermaent zijnde van Compaens Vrou/en de Secretaris Iacob de Grael ſulcx te willen doen/dat hy noch in't kas van vergoedinge/daer toe niet en ſou willen verſtaen/hy ſoude Compaens raet volgen/ en komen eens aen/ als of hy van wegen de Haring niet en quam/'t ſoude hem voorſeker wel doen. Hy nu wat beter mede gepaeyt/zijn op 't leſte de beſte Vrienden geſcheyden / waerom oock Kompaen, ſiende dat hy vrolijck wert van den dranck/ ſeyde/ ſiet mijn goede Viſſcher-man/ſeven ofte acht dagen na dat ick van u ſcheyden/doen nam ick wel ſes Schepen op eenen dagh/ en ſoude het uwe niet hebben laten varen/ ſonder mijn wille daer van gehadt te hebben/ ſo ick doen noch deed. Sekerlijck ſey de Viſſcher/ ick hadt by u gebleven/ en mede Buyt of ſlagen gekregen.

Nu ſullen wy eens de ſake beſluyten met 'et droevigh wedervaren van Heyn Aertſz. de Broeder van Kompaen, die hem in veele ſaken heel dienſtelijck hadt geweeſt/en endelijck verongeluckte met een groote ſchat hem Kompaen toe behoorende/hy ſont ſijn Broeder na dat hy acht weken t'huys geweeſt was / met een Schip op Ooſten/hebbende by ſich veel koſtelijcke Waren en Goederen in ſeer hoogen prijſe/daer deſelve een groote ſomme Gelts voor kreeg/keerende te rugge van Koningſbergen met den Schipper Klaes Klaeſz. Waterhont van Durgerdam in't geſelſchap van eenige ongemonteerde Scheepen/met een Convojer van Hoorn daer eenen Capiteyn op was gebynaemt Schellinghou , ontmoete hun in de Noort-zee 2 Duynkerkers/van mening zijnde eenige Schepen aen te treffen ('t was op een Sondagh 's morgens/ en ontrent Doggers-lant) de Convojer

Heyn Aertſz Compaens Broeder verongelnckt met een groote ſchat.

vojer droeg sodanige sorge / dat hy de Duynkerkers belettē yet waerdigs uyt te voeren/waeromse van sins wierden hem met schieten schadeloos te maken/ eerst liep d'eene hem terzyden/ en leyder de gansche laeg in/en doen den anderē gelijc meermalen geschieden/daer tegens hy sig mannelik weerde/datse niet tot heure voornemen konde komen eer den dag verlopen was/ de Convojer hadt een leck in't Schip/ en Water in de Ballast ghekregen. De Schepen inder nacht liepen elk haer best wech/'s morgens bevonden eenen Duynkerker/ hem van d' andere af-gesteken/ op den dagh/ hoe wel de Duynkerkers op't schieten weder by den anderen gekomen waren / heeft Kapiteyn Scheleinghout het onheyl aen de onse belet/ de volgende nacht terwijl de Stuerman vande Waterhont (so hy my verhaelt heeft) doende was om het licht achter op te brengen/ isser een Schip gekomen die hem midden op't lijf zeylden / dat'et alles aen stucken scheen te breken/ hier over riepmen datmen sinkē wou/alle de Matrosen vande Waterhont spronge over(behalven de Schipper/Hoogbootsman ende de Kock) meynende behouden te zijn/ ook so sprong Heyn Aertsz, over ; maer wat was'et ? over zijnde / so bevontmen dat'et Schip / het welcke hun over geseylt hadt / en de Vale Hen van Hoorn ghenaemt/ warelijcken sonck/ mits de Houten an de Borgh van de Steven af gebrooken/'t schip daer door haestelijc te gronde gink/doch op 't Hout dat'et inne had 't noch boven water hield : eenige van 't Boots volk waer onder Heyn Aertsz, mede was/raeckten weder inde Boot om 't leven te salveren/maer bevindende dat de Vale Hen niet geheel onder mocht/ en zijn 't ander niet veel gesichts hadden/ooch geen hoop dat'et ongesonken bleef/sochten wederom inde Vale Hen te komen/ het welcke twee geluckte onder andere oock de Stuerman / dese greep de Besaensschoot/waer door hy'er weder in quam/maer Heyn Aertsz greep tot de Touwen te kort / blijvende met sijn handen aen 't Barghout hangen/ twee uyt'et Schip meenden hem binnen te halen/ dan was henlieden te gewichten/ en mits de Zee vry hol schoot/ quammer een golf die hem wegh nam/ sonder datse hem sagen boven komen/'t vermoeden was/dat hy een hopen Gelt om sijn lijf gebonden/ en elders in sijn klederen versteken had/dat hem so veel te meerder oorsack tot'et haestelijck nedersinken gaf/hy was te voren besonderlyk besorgt geweest/ dat de duynkerkers hem nemen souden/ en most als dan alle de Rijckdom verlozen gaen/ en dit liep nu noch arger af/ niet voor Compaen maer voor hem: Klaes Claesz. Water-hont, met sijn drien quamē behouden in het Vlie, tot verwonderingh van al die 't sagen/en hun avontuer vernamen. Die op 't gesoncken Schip konden niet bedencken hoe datse geberght en behouden mochten worden/ doch de Heere versach het/ want in den Morgenstont kreeghdense een Boejer/door onweder daer ontrent vervallen/die op henlieden aenkomende een verlossinge maecte. Dan 't schip de Waterhont was nergens in't oog/ meynende dat de drie man met'et schip al om den hals waren / maer bevont anders. Korts daer na quam Klaes Compaen selver an boort vande Waterhont de kist met gelt en goet/versekerende ende en versegelende 't welke wy tot tē slot-redē dit noch seggen/dat hem zedert ook vele veranderingē over gekomē sijnde/so met sijn Soon Ian Compaen die op de Zee (om heel veel kostelickheyts te verhandelen uyt was) vergingh/als oock met Lieden die hem van alle kanten so pluysden dat hy soo men seght nu weynigh Vederen in zijn nest behouden/een out man geworden is/ en mogelijck op het laetst/slechts met een Slaep-Laken / en houten Doot-Kist ter aerden bestelt sal worden nemende also op dese Werelt een.

E Y N D E.